

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20
za Nemčijo oceloletno 28.—
za ostalo inozemstvo 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravljanje mesečno K 1-90

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvarica (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upravištkega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 18 strani.

Liberalna mladina.

Zadnje čase sem opažamo v slovenski javnosti nek prav poseben tip mladih večinoma študiranih ljudi, ki se odlikujejo po neki apatiji, popolni brezbriznosti do narodnega dela.

To so liberalni študentje, neke vrste kosmopolitje, ki so večidel sedeli ob nogah očeta Masařyka in njegovo »Boga iskajoče« modroslovje študirali. Najdete jih povsod po Slovenskem in Hrvaškem. Splošno se je že »Omladina« z njimi pečala, na Štajerskem je »Straž« nanje opozorila, v Istri jih je »Naša Sloga« izmila, posebno ostro pridigo jim pa je napravila tržaška »Edinost« dne 12. septembra. List piše sledeče:

»V Trstu imamo danes že številno mlado inteligenco: absolvirane pravnike, privatne, državne, — bančne uradnike itd. Človek bi mislil, da bodo ti mladi gospodje ne-le oplojevali naše socialno življenje, temveč tudi sicer pomagali na našem kulturnem, gospodarskem in splošnem narodnem snovanju. Temu pa — z malimi častnimi izjemami — žal ni tako. Večkrat že smo imeli priliko, da smo čuli bridkih pritožb, kako je naša mlada inteligenca brezbrizna in indolentna. Ti mladi gospodje se imajo sploh le narodni ideji zahvaliti, da imajo danes dobre in udobne službe. V zahvalo za to pa se jih ne vidi pri nobenem narodnem delu. Mi si tega postopanja naše mlade inteligence absolutno ne moremo drugače tolmačiti, kakor tako, da ta mladina nima nikakih idealov.«

Nas veseli, da je začelo tudi nam nasprotno politične stranke skrbeti, kaj bo s tako mladino brez idealov. Večkrat smo poudarjali, da je ozračje praškega Masařyka, okoli katerega se naš liberalen študent v Pragi suka, še strupenejši in kvarljivši od Dunaja in Gradca. Liberalen študent z Dunaja in iz Gradca je sicer liberalec, poln sovrastva proti duhovnikom, v cerkev ne hodi, a ohrani vendar vsaj iskrico krščanskega svetovnega naziranja in vsaj mrvo spoštovanja do religioznih čustev našega ljudstva. Kar pa pride iz Prage, to je pa gol cinizem.

Poglejte jih samo te ljudi! Mladi ljudje brez vsake višje politične izobrazbe, brez vsake skušnje in vendar hočejo v javnosti prvo besedo imeti in naši politiki pravce dajati! Kdor hoče politiko voditi, se mora znanstveno izšolati. Pri vseh narodih se je zahtevala

za politiko in javno delovanje gotova izkušena starost, kar že imena »starešine«, »senatorji« značijo, samo slovenska liberalna politika boleha na tem, da jo hočejo voditi premladi, neizkušeni a tudi teoretično neizobraženi ljudje. Zato pa žanjejo slovenski liberalci tudi take sadove. Vsa politična in gospodarska mizerija slovenskih liberalcev datira od tistega časa sem, odkar so ti mladi možje dobili upliv na vodstvo liberalne stranke.

Na Štajerskem so mladini stare liberalce popolnoma ob steno pritiskali in zavzeli njih sedeže; rezultat žalosten, da si ga žalostnejšega ne moremo misliti. Zadružništvo v razsulu, politične ideale starih narodnih liberalcev, osamosvojitve slovenskega Štajerja so pa te dni vrgli med staro šaro. Na Kranjskem je pa postala pod vplivom te struje liberalna stranka vegasta tako, kakor stara šajterga, ki odskakuje od kantona do kantona od ene strani do druge. Enkrat za ministra, potem proti ministru, enkrat za trializem, drugič proti njemu, enkrat za složnost vseh Jugoslovancev, potem proti nji, enkrat za opozicijo proti vladi, potem zopet za vladu in tako dalje. Specielno delo mladih so pa septemberski kravali in pa »zadružno delo«. Na Primorskem se pa odlikujejo možje tega kalibra po »narodni brezbriznosti in indolenci«, kakor bi se »Edinost« izrazila. Mi bi še to dostavili, da se merodajni gospodje okrog »Edinosti« motijo, ako mislijo, da se bodo ti mladi možje prilagodili njihovim načelom, ampak bodo skušali vajeti »narodne stranke« sami v roko vzeti. Tudi zadnji izstop državnih poslancev Rybařa in Gregorina iz »Hrvaško-slovenskega kluba« je bila posledica mladinske gonje.

Ta mladina brez izdealov! Ti ljudje, ki dajejo sedaj takt slovenski mladini, so brez vsake pozitivne misli; v njih glavi ni družega kakor nespravljivi sovrastvo do cerkve in do Boga. To ni več verski indiferentizem, verska brezbriznost, ampak popolno brezboštvo, to ni nobena »laična etika«, ampak sploh nobena! Na kake znanstvene dokaze sploh nič ne dajo in si tudi ne belijo glave, kako bi temelje krščanskega svetovnega naziranja izpodbili; namen je, krščanstvo iz slovenskega naroda iztrebiti, pa ne z znanstvenim in umskim delom, z dokazi, z delom na socialnem polju, z idealnimi stremeljenji, ampak z ironijo in zasmehom. Krščanstvo hočejo tako osmešiti in slovenskemu ljudstvu kot tako zelo neumno in trapasto vero pokazati, da bi

se moral vsak sramovati s to vero imeti količkaj skupnega.

Zato vlačijo »Jutro« in »Svobodna Misel« dan za dnem najbolj trapaste in najbolj smešne storije po listu, brska po cerkveni zgodovini in kjer kaj gnjilega najde, pa brž krščanstvu naprti, kakor bi bilo krščanstvo krivo, da je toliko človeške zmote in zla na svetu.

Najbolj neumne vraže prinaša in pristavi porogljivo: glejte, to je »krščanska vera«! En sam primer: Kot »katoliške relikvije« našteva neverjetno fantastične stvari kot: lasje Matere božje, več Kosov mane, kos kamenite plošče, na katero je napisal Bog zapovedi, kapljo Kristusovega pota, kos okna, skozi katero je prišel angel Gabrielj k Mariji, Kristusove solze, njegov popek in druge še hujše nespodobnosti. (»Jutro« 8. septembra.) Tako infernalno se smeši katoliški kult in to od strani ljudi, ki so »študirali« že na gimnaziji katoliško dogmatiko in etiko in torej prav dobro vedo, kako cerkev o tem sodi.

Da se taki ljudje ne morejo povzpeti tudi na drugih poljih, je jasno kakor beli dan. Človek, kateremu je smoter le razdiranje, uničevanje, negacija, kateri hoče vse prevreči, ne bo tudi nikdar znal kaj boljšega namesto starega postaviti. Ta liberalna mladina, ki prihaja iz naših vseučilišč, osobito iz Prage, ni prinesla domov nobenega impulza, nobene nove misli, nobene ideje; prišla ni domov zidat, ampak podirati, oproščevat ljudstvo »klerikalnega vpliva«. Razen dr. Lončarja, ki se je na dr. Bleiweisa spravil in išče »politične ideje« za slovenske politike, so misli svobodomiselnih slovenske mladine samo plagijat najodurnejšega češkega husitstva.

Da nimajo ti mladi ljudje nobene ljubezni tudi do narodnokulturnega dela, se samo po sebi razume. Kjer vlada sovrastvo in strast, tam ni mogoče tudi narodnih idealov imeti. Potem je tudi razumljivo, da ni več one vneme za Ciril-Methodovo družbo, da je vladala zadnjič v Tržiču tudi na občnem neka nenavadna hladnost, ki je vsem v oči padla. Liberalna mladina ne najde nobenega predmeta več, za katerega bi se navduševala. Celot gledališče ji preseda in če bi ne bilo srednjih slojev, bi ostalo čisto prazno. In kake velike reklame je treba, da se zbobna nekaj ljudi skupaj, kadar se prirede narodne prireditve! Liberalna mladina je postala prenasršena; za njo je še kinematograf, najnovejša moda in najbolj ekscentrični sporti, za druge

stvari nima ne smisla, ne srca. Mlad človek, ki mu je vseučilišče vero vzelo, je kakor ptič, ki je padel iz gnezda. Ne razume ljudstva ne njegovih idealov, zato mu je vse to tuje. Tistega nežnega čuta in navdušenja za ljudstvo, katerega je vsak star liberalec vsaj nekaj ohranil, pri liberalni mladini ni več najti, ker ne pozna več stare tradicije, v kateri so stari liberalci zrastle. Nek konkretni reprezentant tega duševnega nihilizma, ki se pojavlja v liberalni mladini, je list »Jutro«, katerega čenče so tako značilne za neplodnost mladine.

Ej stari liberalci! prav nam boste dali, ko boste to brali, a resnice javno ne boste smeli povedati. Za nič, res čisto za nič so vaši mladi! Če vam tega vaši listi ne povedo, bodite saj »Slovinci« hvaležni, da vam odkriva reči, ki bi jih morali vi sami boljše videti.

Na pravi poli?

Zadnje zborovanje nemškega društva »Südmarke«, ki se je vršilo v Celju, je tudi iz političnega stališča za nas Slovence jako zanimivo: sprejeli so se namreč nekateri predlogi, ki kažejo na to, da se je začelo tudi v nemških glavih nekaj siliti.

Najprej so se otrsli nekaterih losvonromovskih kričarjev in jih iz vodstva vun vrgli. Med temi je znani naselniški agitator Fraiř, ki je rogovilil tam okoli Št. Ilje in se trudil na vse mogoče načine, ondotne slovenske prebivalce iz domov pognati. Vrh tega so sklenili, da se nima za nemštvo v Št. Ilju nič več izdati kakor kar je za vzdrževanje sedanjega posestnega stanja neobhodno potrebno. Za Št. Ilj je namreč Südmarka nad pol milijona kron žrtvovala, a zelo malo dosegla. Ravno nasprotno, domače slovensko prebivalstvo je svoje vrste strnilo in se nemškega navalu ubranilo, dočim so nemške krone Nemce samo korumpirale in vanje demoralizacijo zanesle. Tako nima Südmarka od Št. Ilje prav nič kakor množico nikdar sitih Švabov, ki kakor lačne vrane zmerom za nemškimi kronami vpijejo. Morda bo ta žalostni izid germanizacije šentiljskih Slovencev vendar enkrat Nemce izbrihtal, da se slovenska zemlja ne da kar tako čez noč ponemčiti.

Drug predlog, ki se je stavil na tem zborovanju, je bil še zanimivejši. Vse nemci so predlagali, naj občni zbor vsem onim poslancem, ki so se za laško vseučilišče zavzeli, namigne, da

LISTEK.

Nesreča.

(Francoski spisal François Copée.)

Župnik Faber se je nek zimski večer napotil z odprtim dežnikom po pariških ulicah v staro cerkev sv. Medarda na Montmartru, da bi ondi izpovedoval. Vselej se je napotil tja z neko bojaznijo, in zlasti danes, v soboto, ko mnogi delavci zapravljajo svojo mezdo po žganjarnah, ker ni nič redkega, ako žganja siti potepini duhovnika zasmehujejo, ako ga srečajo. Danes pa zaradi slabega vremena skoraj nikogar ni na ulici, in tako je prišel župnik v cerkev brez vse ovire. Pomolvilši pred glavnim oltarjem vstopi v spovednico, kjer ga je že nekdo pričakoval.

Spokorjenec! Tak je malokdaj sem prišel. Po obleki je župnik takoj spoznal, da tu kleči delavec.

»Gospod župnik . . .« pošepeče plažno delavec.

»Nisem župnik, dragi prijatelj . . ., začnite svojo spoved in imenujte me očeta.«

Delavec, čegar obličje duhovnik v somraku ni mogel dobro videti, jame se počasi spovedovati.

»Gospod župnik . . . a ne . . . oče, odpustite, ako ne bom vse tako povedal, kakor ima biti, nisem bil namreč pri spovedi že nad dvajset let, odkar sem šel z doma v Pariz . . . Vi dobro poznate življenje v Parizu. Nisem bil slabši od drugih in rekel sem, saj je Bog usmiljen. Toda kar imam danes na vesti, to je pretežko, da bi sam prenašal Morate me, gospod župnik, poslušati . . . ubil sem človeka! . . .«

Duhovnika strese. Morilec! Spovedovati ima morilca. To čelo tako blizo njegovemu prešinja uboj. Te sklenjeni roki pri spovednici bili ste oskrunjeni s krvjo! Duhovnika nehote strese ter de:

»Spovej se, sin moj . . . božje usmiljenje je neizmerno . . .«

»Poslušajte torej vso zadevo,« pravi grešnik bolestnim glasom. »Zidar sem in prišel sem pred dvajsetimi leti z našega kraja v Pariz s svojim rojakom. Doma sva hodila vkupe v šolo in živela ko brata. Ime mu je bilo Filip . . . meni je pa ime Jakob. Bil je velik in lep mladenič . . . nasprotno sem bil pa jaz čmeren in — grd . . . Bil je najboljši zidar, jaz sem pa ostal navaden delavec, toda s srcem na pravem mestu. Ponosen sem bil, da mi je prijatelj da da hodim z njim . . . Stanovala sva skupaj, zvečer me je pa vedno pustil

samega, da se zabava s svojimi tovariši. Lahko je to delal, ker je bil sam, jaz sem pa moral štediti za svojo staro mater. Filip ni jedel doma, kajti ta hrana je bila zanj preslaba . . . toda najina gospodinja je imela hčer, in to sem imel rad.

Tri leta sem prikrival te čute, kajti kakor sem že rekel, priprost delavec sem, in vse, kar sem prištedil, pošiljal sem materi. Končno umre mati moja, in štedil sem zdaj, da si založim svoje gospodinjstvo. Nato sem spregovoril z Mari . . . ni rekla niti ne, niti da. Toda vedel sem, da mi ne bo takoj pala okrog vratu, saj nisem bil lep. Mari se posvetuje s svojo materjo in ker je vedela, da sem pošten in reden delavec, je privolila in poroka je bila določena za nekaj tednov. Oh, ti tedni! . . . Videl sem, da Mari ne mara dosti zame, vendar sem mislil, da se bo sčasoma vse premenilo. Povedal sem vse to Filipu ter ga predstavil Mari. Vse drugo lahko uganete, gospod župnik . . . Filip je bil zal, vesel in vrl. Mari se je vanj zaljubila in bila je tako odkritosrčna, da mi prizna, da njeno srce bije za — Filipa! Tega trenutja nikoli ne pozabim! Bilo je v dan njenega godu, kupim ji v spomin zlato verižico ter jo ji vročim zajedno z iskrenim voščilom. Ko pogleda vezilo, udero se ji solze.

»Odpustite, Jakob,« de ona, »obdržite darilo. Jaz ne morem biti vaša žena . . . ljubim drugega . . . Filipa.«

»Gospod župnik, nepopisna je bila bolečina moja. Toda kaj mi je bilo početi, imel sem oba rad. Pomagal sem obema do sreče, in ker je bil Filip vselej vesel, pa brez denarja, posodil sem svoje prištedke, da si založi in uredi gospodinjstvo.

»Vzela sta se, in vse je šlo v dobrem redu. Ko se jima porodi fantek, bil sem mu kum, in v spomin na mojo mater je dobil ime Kamil. Toda kmalu potem je začel Filip živeti veselo. — Vi poznate, gospod župnik, delavci, ki vedno globlje padajo, domov vedno manj prinašajo novcev, ter mučijo ženo in otroke. Tako je počenjal Filip dve leti. Izpočetka sem ga svaril, in sramežljivo mi je obljubil, da se bo poboljšal . . . Toda videč, da se tožno oziram po mučeni Mari in po prazni sobi, ker je bilo vse zastavljeno, je pričel divjati . . . Da, nekega dne mi je predbacival, da držim z njegovo ženo, s tem angeljem, katero sem imel že prej rad, ter je izzval prizor, katerega nečem opisati . . . Skoro bi se bila zadavila. Od te dobe nisem več obiskaval Mari in malega Kamila, in s Filipom sva se sestala tedaj, ko sva vkupe delala pri eni in isti stavbi.

naj vsi iz Südmarke izstopijo, ako ne-
čejo biti sami iz Südmarke izključeni.
Ta predlog ni prišel niti na glasova-
nje, ampak so ga kratkoma zavrnili,
češ, to je stvar poslancev in ne spada
pod delokrog obrambnih društev. Da,
ako bi Nemci dosledno tako postopali,
bi bil že zdavnej v Avstriji narodnostni
mir sklenjen.

Komu ni znano, da so nemška
obrambna društva in nemški »Volks-
rati«, največja ovira narodnostne sprave?
Ravno ta društva so ognjišča nem-
škega fanatizma in narodne prenapete-
sti. Kolikokrat so že bili nemški po-
slanci na tem, da s Čehi mir sklenejo,
a še vselej pridejo nemški »Volksrati«
zraven in vse podero, kar se je po dol-
gih pogajanjih skupaj zvarilo. Zadnja
češkonemška pogajanja so se ravno ob
tem razbila, da je začel znani Titta,
član nemškega »Volksrata«, rogoviliti
in je tako vse skupaj pokopal. Okoli
teh »Volksratov« se zbirajo večidel ča-
stilakomni prenapeteži, ki se drugače
ne morejo skazati, kakor s tem, da so
zmerom za hrbotom nemških poslancev
in imajo neko kontrolo nad njimi. In
dokler bodo imeli ti moške kaj besede
v politiki, je izključen vsak narodnost-
ni mir med avstrijskimi narodi.

Prvič je škandal za nemške poslan-
ce, da si puste ukazovati od takih dru-
štev; poslanec je odgovoren svojim vo-
lilcem in pa vodstvu stranke, pa ne ta-
kim ljudem, ki si večinoma od teh na-
rodnih preklarij denar delajo. Drugič
je sramotno za poslance, da imajo v po-
dob »Volksrata« vedno neko kontrolo,
biriča nad sabo, kakor da bi sami ne
imeli toliko zaupanja, da bodo nepri-
stransko koristili nemškega naroda va-
rovali. Če morajo pri pogajanjih od
svojih zahtev odnehati, jih je pač mo-
drost in razumnost do tega privedla,
ampak da morajo za svoje prizadeva-
nje nazadnje od »Volksrata« za izdajice
proglasi biti, to je že višek nesram-
nosti, katere bi se ne smel poslanec ni-
kdar dopasti pustiti.

Veliko krivde ima pri tem vlada;
ali ne bi lahko vsa taka hujskajoča
društva razpustila? Krivi so pa tudi
veliko poslanci, ki potrpežljivo ta tero-
rizem prenašajo, namesto da bi se en-
krat za vselej vsako umešavanje takih
krogov v njih politično delovanje pre-
povedali. Mogoče, da je letošnje zboro-
vanje Südmarke prvi korak k osamo-
svojitvi nemških poslancev iz te suž-
nosti, v kateri nemški poslanci ječe.

Bil bi tudi že zadnji čas, da se
enkrat v Avstriji tem večnim zmedam
konec napravi. Koliko milijonov, kol-
iko truda, časa in energije se zgubi v
teh bojih, državni zbor nikamor naprej
ne more, naše gospodarstvo zastaja in
ljudstvo boža. Ali bi ne bilo bolj pa-
metno, ko bi se vse sile, ki jih v narod-
nih bojih zgublamo, obrnile v prid go-
spodarskemu delu avstrijskih naro-
dov? Ljudstvo, naj bo že nemško ali pa
slovansko, tarna, se izseljuje, a tega
nemški hujškači ne vidijo, tem se sploh
ne gre za družega, kakor za to, da se
narodi med seboj koljejo. Kakor da bi
gospodarsko hiranje narodu manj ško-
dilo, kaor če se ped zemlje zgubi ali
par ljudi ne germanizira.

In slednjič, ali je za Nemce res tak
dobiček, če nekaj ljudi siloma germa-
nizirajo? Ali nima nemški narod več

škode od takih ljudi? Vzemimo n. pr.
tiste učitelje na Koroškem in vsejstise
nemčurje, ki jih za drage groše nemški
nacionalci kupujejo, ali so res tako
dragoceno blago, ali niso to samo kup-
ljene duše, ki gredo za grošem in za
denar poštenost na naših ljudeh ubi-
jajo? Ali bi ne bilo za Koroško stokrat
boljše, da ima nekaj tisočev poštenih,
slovenskih kmetov, ki množe deželno
blagostanje, kakor nekaj tisočev du-
ševno in telesno propalih nemško go-
vorečih ljudi? Kako strašna demoraliz-
acija mora vladati na Koroškem, če
oblast poštene kmete šikanira, prega-
nja, podpira pa demoralizirane in spr-
ijene nemčurje, ki samo neznačajnost
in demoralizacijo po Koroškem širijo!

Ali bodo prišli Nemci kdaj na pra-
vo pot?

Idrijske novice.

i **Draginja.** Kjer je draginja, tam
so špekulantje, kjer so špekulantje,
tam so mešetarji špekulantov in kjer
so ti, tam se govori vede in nevede
samo zato, da se govori, seveda v prid
špekulantov. Tak vtis je napravil na
nas nedeljski shod pri Didiču. Še ni
dolgo, ko so se ravno tam osmešili
socialni demokrati, ker so ropotali
proti sabljam, v občinskem odboru so
pa sami glasovali zanje. Na shodu v
nedeljo je poslanec Gostinčar poudar-
jal, da se z enim sklepom parlamenta
ne da draginja odpraviti, temveč je
treba draginjo tam prijeti, kar jo po-
vzroča, to je pri špekulantih — zavez-
nikih socialne demokracije. In kaj je
odgovoril župan Štraus? Rekel je, da
ako ne zamore parlament proti dragi-
nji nič skleniti, ga sploh ni potreba.
Počasi, gospod Štraus! Kakor ima dr-
žava parlament za celo državo, tako
ima tudi Idrija parlament istega vzor-
ca za Idrijo samo. Nastane sedaj vpra-
šanje, kaj je storil idrijski parlament
za Idrijo proti draginji? Da navedemo
par slučajev, povemo, da je naša stran-
ka delala in se trudila, da je dobila 8.
razred za dekleta, da bi tudi v tem
oziru pomagala občanom. In kaj so na-
redili združeni liberalci in socialni de-
mokrati v idrijskem parlamentu? Pro-
testirali so proti temu razredu na mi-
nistristva, to pa zaradi tega, ker sami
niso kaj takega storiti zamogli in do-
segli razpust privatnega razreda. In
kaj vidimo te dni? Starši pošiljajo
svoje hčere večinoma v Maria Saal k
šolskim sestram v 8. razred. Vsaka
učenka pa stane na leto najmanj 500
kron, in kaj se pravi ta znesek za dru-
žino v tej draginji? Kdo je kriv teh ne-
potrebniških izdatkov? Kdo dela dra-
ginjo? Ko je bil ta razred že ustanov-
ljen, takrat je bilo v tem oziru delati
proti draginji, ne pa za draginjo. Po
čemu sedaj tako vpitje?

Štraus se je tudi pritoževal, da je
žito in moka draga; ali ni znal pove-
dati, da so ravno socialni demokrati na
znanem shodu zahtevali, da naj dobi
rudar mesto žita denar, našemu za-
stopniku so se pa takrat smejali, ker je
izjavil, da naj se žito rudarjem še na-
prej ohrani, češ, niti mesa ne privošči
rudarju, ampak samo polento. Sedaj v
tej draginji bi bilo žito prava dobrota
in pri moki bi se ne občutila prav ni-

kaka draginja. Straus z njegovimi so-
drugmi naj bode o dragi moki kar tiho.

Zadolžil je idrijski parlament ob-
čino skoro za pol milijona kron prav
po nepotrebnem, ker srednja šola na
državne stroške je bila Idriji že zago-
tovljena. Kupec in hišnik pritiskata
radi velikih doklad na davke, katere
smo šele potom rekurza proti občini
nekoliko omilili. In kdo mora sedaj
plačevati ta dolg? Celo mesto z ubožci
vred, saj je priznано, da je najrevnejši
človek največji davkoplačevalec. Tu-
kaj naj bi bili delali proti draginji v
Idriji, a še sedaj jim niti na misel ne
pride ter še vedno računajo z večjimi
dolgoti. In sedaj vpijejo proti klerikal-
cem, ki so svarili proti tej draginji.

Pa colnina je županu všeč. V Idriji
pa pobira občina od vsake Vipavke, ki
prinese par češpelj na trg, štantnino in
od vsakega Žirovca, ki pripelje malo
špeha in beđer naprodaj, colnino, da
nam odjemalcem draži živila. — Ali je
to dosledno, gospod župan?

In z ulico je grozil g. Štraus. — Se
je dobro naučil svoj govor za drugi
dan, ko so povsod socialni demokrati
sklicevali shode proti draginji, a pre-
malo je pomislil na Idrijo. Klerikalci
so šli na ulico proti draginji takrat, ko
je pretila nastati, demokrati pa hočejo
še takrat, ko jih bo že stlačila. S tem
se nič ne doseže. N. pr. letos je bilo to-
liko svinjskega zaroda, da so bili mali
prešički nenavadno poceni. Tudi nismo
nič slišali o kakih boleznih, kakor dru-
ga leta. Sploh smo menili, letos bode
toliko špeha in mesa, da bo cena za
polovico padla, ako bo le piče zadosti.
Suša je pritiskala, bati se je bilo po-
manjkanja hrane živini. Kaj smo sto-
rili mi? Na ulico smo šli, v procesiji k
sv. Antonu dežja prosit, socialni demo-
krati so pa doma ostali. Morda bi bila
skupna prošnja le kaj dosegla. Sedaj
pa, ko prodajajo napol rejene prešiče
radi pomanjkanja krme in bode na-
stala draginja vsled tega, groze pa z
ulico. Narobe svet, gospod župan!

Veleindustriji naj se obdačijo, je
predlagal Štraus. Bi ne bilo napačno,
samo socialni demokrati na Dunaju ne
bodo za to, ker so ravno ti špekulanti
dobili pri zadnjih volitvah socialne de-
mokratke na svojo stran. In zaveznika
si vendar ne bosta škodovala. Pred
malo časom sta bila kar do komolca
prijatelja, sedaj naj pa se ta prijatelj-
ska vez razdere? Nič ne bo iz tega, go-
spod Štraus!

Naš shod je bil Štrausu ugodna
prilika, da je poskusil, ako že zna po-
slano mu nalogo za drugi dan. Res se
je bil že precej dobro naučil, mu je že
gladko šlo. A videlo se je, da se je le
naučil, a nič ne premislil, ali je za naše
okolščine primerno ali ne. Domačih
idrijskih razmer ni vpošteval. Namen
govora je bil, kakor sploh pri tej stran-
ki, razburiti duhove, vpiti: vse je za
nič, le socialna demokracija bo rešila
človeško. Kako bi se pa dejansko po-
magalo, na to se ne dela, ker potem bi
bilo socialne demokracije konec.

i **Veselič** na korist Vincencijevi
družbi priredi v nedeljo, 24. t. m., dra-
matičen odsek katol. delavske družbe.
Vincencijeva družba je že veliko do-
brega storila v našem mestu. Koliko je
podpore potrebnih, ki si ne upajo pro-
siti, zašli so v bedo, a jih je sram nad-

legovati druge ljudi, ker tega niso prej
znali. Koliko zopet bolnikov, ki potre-
bujejo malo lažje ali boljše hrane, ka-
kor jim jo zamorejo dati domači. Dru-
god si kateri pomaga kam drugam, a
pri nas mora pa vsa beda v našem ko-
tlu ostati. Zato je Vincencijeva družba
v Idriji še bolj na mestu kakor dru-
god. To spoznavajo tudi taki, ki sploh
za katoliške naprave ne marajo, a to
družbo pa le še podpirajo. Zatorej v
nedeljo, 24. t. m., ob pol 8. uri zvečer k
Didiču. Igrala se bode narodna igra
»Domen«. Zabave torej obilo. Ako bi pa
kateri ne mogel priti, ali bi se mu zdelo
naprava preveč katoliška, pa lahko
ravno tako pošlje kak dar družbi, saj
ta ne vpraša, kateri stranki pripada
kak bolnik ali revež, temveč vsakemu
po potrebi in po obilnosti svoje blagaj-
ne postreže. Da je temu resnica, priča
vsakoletni račun, ko se par sto kron
več izda, kakor je došlo. Torej družba
vedno le na nove dobrotnike računa,
ker drugače bi si ne upala delati dolga.

Jesenške novice.

i **G. urednik!** Danes Vam pošljemo
pa prav zanimive novice. Zadnjo nede-
ljo je bilo blagoslovljeno novo po-
slopje konsumnega društva
na Savi. Lepo poslopje! Čast delav-
cem, ki tako poštvalno delajo za
splošno korist! Ob tej priliki je govoril
g. dr. Podobnik iz Ljubljane. Veselica
na dvorišču konsumnega društva je
bila prav animirana. — Jutri, v ne-
deljo, ima jeseniško okrožje Orla javno
telovadbo na Javorniku. — Golica je
imela letos toliko posetnikov, da še
nobeno leto ne toliko. Okrog tisoča se
vrtilo število. — Na rožnovensko nedeljo
popoldne bo blagoslovljeno z n a m e-
nje, ki so ga tovarniški delavci po-
stavili v gozdu »na Kalvariji«. — Na
Koroški Beli bodo imeli v kratkem o b-
činske volitve, pa so začeli po-
zneje pripravljati kakor na Jesenicah.
— Kar se pa občinskih volitev
na Jesenicah tiče, so gospodje od
glavarstva v Radovljici postali jako
pridni; posebno g. glavar se čvrsto gib-
ljejo. V par letih bodo občinske volitve
za Jesenice že končane. Kakšno diplo-
mo bi jim dali za to pridnost? — Jese-
niški šolski vrt še ni bil letos prvič
pokošen. Pravijo, da se bodo jeseni
otroci učili v njem, kakšno je zrelo
travno seme. Kosili bodo pa drugo leto
za dve leti, bo več skupaj.

i **Soc. dem. shod** se je vršil dne
16. t. m. na Javorniku, na katerem je
nek govornik dve resnici povedal, ki
so jih naši sociji vedno tajili, namreč,
da je njihova stranka revolucionarna
in zvezana z judi. Govoril je o draginji
in argentinskem mesu tako, kakor je
poslušalcem bolj ugajalo, iz česar se
razvidi, da morajo biti sociji še strašno
nevedni, da se dajo s takimi budalost-
mi pitati. Dobro ga je zavrnil domači
g. župnik, ki je spravil govornika v ta-
ko zadrego, da se ni mogel drugače iz-
nje rešiti, kakor da je zaklical, da žup-
nik laže. Napadal se je na shodu z zelo
zaničljivimi izrazi kmečki stan. Do-
mači posetniki, zapomnite si to dobro
za občinske volitve! Nek drug govornik
je pa povedal, da bo morala domača
občina zidati delavcem hiše, napraviti

Toda popolnoma nisem mogel pozabiti
teh ubožcev. Ko je Filip v soboto s svo-
jimi tovariši popival svojo mezdo, šel
sem k Mari ter ji pomagal iz zadrege,
kakor sem mogel. Zdi se mi, da je Fi-
lip, ta nečimurnež, o tem vedel, in da
se je na to zanašal. Toda rajši molčim
o teh žalostnih letih.

»Vzgajal sem z Mari Kamila in je
torej danes zal, vrl mladenič. Ni dela-
vec, temveč dela pri nekem arhitektu
in ima dobro službo. Srečavši ga včeraj
zvečer . . . on ni kot gospod ošaben . . .
ustrašil sem se njegovega tožnega
obličja, vprašam ga takoj, kaj se je pri-
petilo.

»Bože, vzdignil sem včeraj pri na-
boru žreb štev. 10 in zaradi tega me bo-
do poslali v kako prekomorsko nasel-
bino, kjer razsaja rumena mrzlca. —
Ostati bom moral ondi pet let, mati bo
sama, brez podpore z očetom . . . Ah,
ona bo izvestno umrla med to dobo.»

Ta noč je bila zame strašna. Pom-
islite, gospod župnik, dvajset let miru
in dela uniči glupi naključek v eni mi-
nuti, ker mladenič potegne slab žreb.
Zjutraj sem moral zgodaj na delo, in
ko zlezem na oder v četrtiem nadstrop-
ju nove stavbe, potrká mi nekdo na ra-
me. Obrnem se in ugledam — Filipa.

Dolgo že nisem videl Filipa in sko-
ro bi ga ne bil spoznal. Obličje njegovo
je bilo od žganja vse zabuhlo, brado je
imel razježeno in roke so se mu tresle;
izgledal je lik starec.

»Kamil,« pravim, »je potegnil slab
žreb.»

»Torej tudi ti me dražiš?« zareži
name. »Kaj nimam že dosti od Kamila
in Mari? . . . Naj fant služi domovi-
ni kakor drugi . . . Toda jaz vem, kaj
jo grize . . . Da bi bil mrtev, ostal bi
Kamil doma . . . Toda tem hujše za-
njo! Še sem dečko — Kamil ni sin
vdove.»

»Sin vdove! . . . Oh, gospod žup-
nik, zakaj je spregovoril te besede. Ves
dopoldan, ko sem delal poleg njega,
nisem se mogel znebiti te misli. Misli
sem, da se bode hudo godilo Mari, ako
ji sina vzemo v vojak, ona bo pa ostala
sama s pijancem, ki jo bo pretepal. —
Ura je bila enajst in vsi tovariši so šli
na kosilo. Jaz in Filip bila sva zadnja;
ko stopi na lestvo, ozre se srdito name
in blekne:

»Vidiš, da še vedno plezam kakor
pomorščak . . . Kamil še dolgo ne bo-
de sin vdove!«

Sine mi v glavo pri teh besedah
grozna zloba. Z obema rokama zgrabim
lestvo, katere se je Filip trdno popri-
jemal, nagnem jo in spustim dol.

Filip se je ubil; zgodila se je ne-
sreča. Zdaj je Kamil sin vdove in ne bo
vojak. To sem storil jaz in to sem se
moral vam, gospod župnik, in gospodu
Bogu spovedati. Kesam se in prosim
odveze! . . . Mari več ne bom videl, ka-
ko srečna, dasi v črni obleki, koraka
poleg svojega sina . . . moglo bi se pri-
petiti, da bi ne obžaloval svojega zlo-
čina . . . Da se temu ognem, izselim se

v Ameriko. V pokoro vzprejmite, gosp.
župnik, to-le verižico in medaljon, ka-
tere Mari ob svojem godu ni hotela od
mene, ker je imela rada Filipa. Shranil
sem ga v spomin na nekoliko srečnih
dni v življenju . . . Vzprejmite to, pro-
dajte, novce pa razdelite med uboge.»

Je-li dobil Jakob odvezo? Izvestno
je samo toli, da duhovnik Faber ni pro-
dal verižice z medaljonom. Obesil jo je
kot darilo na oltar Matere božje, pred
katerim je često molil za nesrečnega
zidarja.

Ene par besed ud špeclajna.

U kavarn, ke se ji je preh rekel
»Europa«, zdej ke ni več nubenga na-

pisa gor, ji prauja pa nahter Azija, Af-
rika, Amerika, nahter pa tud kavarna
»Australija«, kokr se glih kermu zdi,
je sedou unkat pu kusil Mulavrh
Fricl. Kufe je že zdauni spiu, kokor se
je vidl, le prazna kufešala je še stala
pred nim na miz in ene par stu muh
je balanciral pu šal in pu talarčke pud
šala in se mastil iz cukram, ke ga je
Mulavrh, st ush dubrot, pustu na pu
stajanga u šalc.

Tam zraven Mulavrhove mize sta
se pa zverala ukul bilarda dva gulu-
roka gspuda in bezala iz tistem prek-
lam namest kugle, druh družga ke čez
bilard u trebuh.

»Dobr dan, gspud Mulavrh! Sej
drlaubaš, de prsedem tlela h toj miz?«
naguvuru sm ga in se usedu nasprut
nega na zmetasta zofa.

»Sej je jaun lukal; pol se ja lohka
usedeš kamer te je vola, če je prostor!«
Udrezu se je Mulavrh in me pugledu
čez špegle tku grdu, ket sam Buhnas-
vari iz krugle.

»Kaj se uš zadiru name; sej sm
lepu prašu, astn je doužnost toja, de m
tud lepu udguvuriš.«

»Kokr znam, tku pa udguvarjam.
Lepu pa jest že douh časa nism iz nu-
benmo čluvekam guvuru, lepu prjazn
pisu pa še mn; astn pol tud pr teb na
um delu izjeme. Če t ni ušeč, de tku
guvarim iz taba, pa pejd preč, sej je
drge tud še zadost prustora.»

»Kaj t na misu na pride! De b jest
zavle toja guvarejna pubegnu? Ki pa
je tu zapisan?«

kopališča itd., kar ima delati dolžnost le tovarna. Ako boste posestniki volili v občinski odbor socije, tedaj le odprite svoje mošnjičke, ki bodo pri delovanju takega odbora kmalu prazni. Premljevale so se tisočkrat omlačene stare fraze, ki jih morajo ubogi sodrugi vedno poslušati, akoravno jim to za zboljšanje njihne plače prav nič ne pomaga. Na ta način čakajo svojega rešenja še lahko celo večnost, če bodo takim čenčam verjeli. Konstatirati se tudi mora, da se od strani soc. demokratov nastopa pri taki priliki z toliko surovimi besedami, da za količkaj omikane ga človeka v taki družbi ni obznanja.

Vrhnjske novice.

v Kdo bo na Vrhniki župan? To vprašanje dela vrhnjskim liberalcem nemirne ure. V »Narodu« se že oglašajo: Tršar ne sme biti župan! Ubogi reveži! Njihova politična moč na Vrhniki je tako zvođenela, da se občinski volitev niti udeležiti niso upali, zdaj pa se drznejo pri vsej svoji onemoglosti samozavestno se oglašati, kdo bi ne smel na Vrhniki županovati. Svetujemo našim liberalcem, ki se po »Narodu« tolažijo, »da se klerikalcem na Vrhniki že tla majejo«, naj kar mirno čakajo do nedelje popoldne. Jutri pa naj gredo ob pol 4. stat pred občinsko hišo, pa bodo videli, kdo bo prihodnji vrhnjski župan. Naj bo že ta ali ta, tak gotovo ne bo, da bi se liberalcem metel pod noge.

v Obrtno - nadaljevalno šolo dobimo na Vrhniki s prihodnjim šolskim letom. Dokler so bili liberalci na krmlu, so imeli samo polna usta o napredku, za dejanski napredek so pa bore malo storili. Kdaj bi že lahko bila na Vrhniki obrtna šola, ki je krvavo potrebna! A liberalci — bivši gospodarji v občini — ne le, da niso ničesar storili za ustanovitev obrtne šole, temveč so se je naravnost branili. Še - le pristaši S. L. S. so izposlovali to potrebno napravo.

v Petmesečni tečaj mlekarske šole se je končal te dni. Tečaj je obiskovalo 14 mladeničev, ki so z dobrim uspehom dovršili šolo. O letošnjih učencih mlekarske šole moramo še posebno povdarii, da so se ves čas prav hvalevredno obnašali in povsod prav dostojno nastopali.

v Tudi šestmesečni tečaj gospodinjstve šole za notranje gojenke bo kmalu pri kraju. Prihodnji — zimski — šestmesečni tečaj se prične v drugi polovici prihodnjega meseca. Sprejme se do 8 gojenk v internat. Morebitne poizvedbe naj se naslavljajo na vodstvo gospodinjstve šole na Vrhniki.

v Ženska podružnica »Slovenske Straže« priredi jutri t. j. 17. t. m. ob 3. uri popoldne veselico v Ligojni pod vodstvom tamošnje gospodične učiteljice, ki je predsednica vrhnjske ženske podružnice. Najprvo se bo blagoslovil kip za novo vaško kapelico, nato se prične veselica s tamburanjem in predstavo igre »Najdena hči«.

v Neki celjski Sokol je minulo nedeljo na celjskem kolodvoru s »čukom« počastil enega izmed naših Orlov, ki so se vračali iz Petrovč. Pa kmalu je prišlo kesanje za junaškega Sokola. Takoj drugi dan je milo prosil g. dr. Pegana v Celju, naj se ga ne zaseduje sodnijskim potom. Ko je udano sprejel pošteno pridigo, podpisal je častno izjavo ter rade volje za vrhnjskega Orla plačal mal denarni prispevek.

Tržiške novice.

t Telovadni odsek Orel se je udeležil v večjem številu telovadbe, ki jo je priredil odsek v Podbrezju; po odposlanstvu je bil odsek zastopan pri otvoritvi društvenega doma v Sostrem; jutri v nedeljo se udeleži polnoštevilno javne telovadbe gorenjskega okrožja na Javorniku.

t Slovenski stariši, pošiljajte svoje otroke v slovensko šolo! Ljudska šola trižška, ki je priznana ena najboljših šol gotovo nauči saj toliko nemškega šolarje kakor tukajšnja nepotrebna pomenčevalnica.

t »Sv. Vid« se zove zgodovinska igra, katero so ponavljali naši dijaki minolo nedeljo v prid ženskemu odseku Društva sv. Jožefa. Tudi to pot je bila dvorana polna občinstva.

t Vojaška godba je svirala v nedeljo od 5. do 7. ure zvečer na trgu. Vojaški so se vračali od vaj in počivali v nedeljo v Tržiču. Zvečer je godba koncertovala v hotelu pri pošti.

t Zaloška gora gori že tri tedne. Veliko mož iz Gorič in Loma gasi ogenj, ki se vedno bolj širi. Nevarnost je, da začne goreti gozd na Kokovnici. Tudi orožništvo tržiško se udeležuje gašenja.

t Velika skupščina sv. Cirila in Metoda se je vršila preteklo nedeljo v Tržiču.

t Izdajalsko početje tržiških klerikalcev. Pod tem naslovom prinaša »Zarja« notico, v koje boljše umevanje hočemo Jožefu Bukovniku, nekaj iz preteklosti poklicati v spomin. Rdeči »Zlebačev Joža« naj se namreč spomni, da so ga soc. demokrati, sedanjí njegovi tovariši in prijatelji, pred leti izključili iz Podpornega društva čevljarških pomočnikov. Gotovo mu bodo še znana imena Debevec, Ročnik itd. Ti nekdanjí njegovi sovražniki, ga danes pomilujejo radi zadnje izključitve kot rdečega mučenca iz Tržiča. Kje je tukaj doslednost? Pozneje je Bukovnik pred razsodiščem imenovanega društva pretakal bridke solze kesanja in mu s tem priznal pravico izključitve, sedaj pa očita razsodišču ignoranco, ker ga je izključilo. Zopet: kje je tukaj doslednost? Sploh naj si pa zapomnijo vsi pristaši mokrške stranke, da v imenovanem društvu ni treba nobenih soc. demokratov in da najboljše store, če pobero kopita in gredo.

: Naročajte „Slovenca“ :

»Kokr čš! Pa tle ustan, če s res tku kurajžn. Toj prjatli tam ud »Sluvenca« punavad nisa tku kurajžn, kokr se delaš ti. Kedr se če držaun praudnk iz kermo teh tojev prjatlu kej pument, jh gvišn nekol duma na najde.«

»Tu je res mal narodn; al kua pa čma: mal urlauba s usak rad prvoš, če s ga more. Če je pa kašn ud mojih prjatlu slučajn tekat na urlaube, kedr b mu kašn leberaln špicl iz pumučjo držaunga prtudnka in porotnku rad urat zaviu, tu pa ni za pumagat, se holt glih tku trof; kaj čma?«

»Kaj pa; glih tku se u zmeri tru-til? Kc maja pred Žabjakam, tu je.«

»Kc pustma kar pr gmah, pa guvorma tku, kokr guvareja muže. Kokr veš, Fricl, sma že u šol tagca poba, ke nas je pr učitele špeclou, souražil usi. Nubedn ni tou mt iz nim nč za upraut in zaničval sma ga ket mrhuvina; na konc leta pa, ke je bla šula vn in nas učitelu štaberl ni več dusegu, sma tagca špiclna naluftal in premekastl, de sma mu use kusti prerahlal. In prou sma naredl. Špicl, al kokr praua mi izubraženci: denuncjant, na zasluž družga, kokr zaničvaje in pa prekla pu grb. Iz puštene družbe b se mogl tagca čluveka vn vržt in ugibat b se mogl tagca, ke s na zna drgač pumagat kokr de tož, kokr kuge. U štari b mogu mt soja miza in soj kore iz kerga nej b žlampou, in ta kore b mogu bt h miz prklenen, de b se ja nubedn dru h gost na zmotu, de b zajn prjeu in iz nega piu, kokr je blu u prejšneh časeh prštman za frajmana. In frajman, če uzamema, je še desetkat več ureden kokr špicl; frajman izvršuje soj puklic prot dobrem plačil in zavija

uratove samem lumpem in gaunarjam; takla denuncjant pa sprau večkat u nasreča desetkat bl puštenga čluveka kokr je on sam in na izvršuje iz tem sojga dobr plačanga puklica, ampak ga sam dvumliu negau značaj zapela h takmu maščvajn. Lepu te prosim, Fricl; kua pa more en redehter za tu, če dubi tak in tak puručil čez tega in tega? U časnk ga holt dene kokr je treba, če če, de je časnk tak kakršen more bt. Če se je pa iz tem kermu krvica zgudila, je pa usak redehter prpraulen ta peru neresničen puručil preklatic in pupraut in tku krvica puglihat. Zatu na zastopm, kuku b mogu en pušten člouk špeclat, en člouk, ke kej nase drži, ke ma vnder drgačn prpu-močk de iz nim soja čast upere, če mu ja je ker pu nadoužnem umazu, špeclat. Puglej, Fricl; douh časa sm že na svet; velik sa me že pu časnkem upraulal in m čast kradl, pa men še na misu ni nekol pršlu, de b šou špeclat. Ampak jest s mislem na tihm: piš kar čš, kedr uš mou čas, prid pa še mene pihat, in tku sma kvit.«

»Ti prou lepu vorglaš, Pepe, tu je res; in mal maš tud prou, tu t morm prznat. Al kokr veš; usak holt bran soja čast kokr ve in zna.«

»No, ker s ja iz špeclajnam bran in tud ubran, je taka čast je precej dvum-liva in za taka čast se jest lepu zahval-lem. Le pušluši me, Fricl; jest t um neki puvedu, de uš vedu, kuku se iz špeclajnam čast ubran. Douh je že ud tistga časa in na uredniškem stol »Slu-venska Naruda« je sedou tekat še rank Železnkar. Tekat se teb še sajnal ni, de uš tud ti enkat sedou glih na ti-stmo stol, sevede če nisa zate že druž-

Zmaga S. L. S. v Št. Petru pri Novem mestu.

Z ogromno večino so zmagali pristaši S. L. S. pri občinskih volitvah v Št. Petru pri Novem mestu v vseh treh razredih in vseh podobčinah. Udeležba je bila ogromna, vseh glasov oddanih nad tisoč, izid pa za znanega Florjančiča in njegove zapeljane ovčice naravnost uničevalen. Njegovi pristaši so dobili v I. razredu komaj eno petinko glasov, v II. in III. pa še tretjine ne, najmanj izmed vseh pa slavni Florjančič sam. Nič ni izdala vsa agitacija z lažmi, češ, farški bodo doklade zvišali — Florjančič sam je svoj čas ravno radi tega odletel z županskega stolca —, nič ponočna in dnevna romanja njegova od koč do koč, nič njegov divji lov za legitimacijami in pooblastili. Kaj bi bilo sedaj z izposojenim tisočakom, ko bi bil kdo hotel staviti, g. Florjančič? Šentpeterčani so se izkazali može in rekli: Letá nam županil ne bo! Izid volitev je pa tudi za našega odločnega pristaša g. B. najboljše zadoščenje za napad v »Jutru«.

Občinske volilve v Novem mestu.

Ako bodo priprave za občinske volitve iztekle brez ovir, bomo imeli občinske volitve sredi oktobra. Kljub temu, da niso vse predpriprave gotove glasom volilnega občinskega reda, je liberalna stranka razvila na celi črti pravcati lov za pooblastili. Zdej so jim volilke, »breške babe«, kakor jih navadno nazivlje »stari agitator«, zopet dobre ter jih imenuje »blagorodne«. Zunanje kmečke volilce pa časti z »Vašim blagorodjem«, medtem ko jim je preje dajal pridevek »zabiti kmet«, »nerazodna masa« itd. V sili res hudč muhe žre, stari agitator pa kadi ono maso, katere njegov okus preje nikoli ni prenašal. Posebno zanimiva pa je kandidatna lista, med katero je par nevolilcev in tudi nedavkoplačevalcev. Nekaj izbranih kandidatov je stari agitator moral črtati na zahtevo dotičnih, ker se baje sramujejo biti v družbi »starega agitatorja«. Prozoren je namen, kaj hoče stari agitator doseči s svojimi kandidati. Ni se oziral na zmožnost kandidatov v gospodarskih zadevah, pač pa hoče imeti v občinskem odboru kliko, katera naj bi plesala kakor bode on godel. Prvega in največjega davkoplačevalca P. . . č je postavil za namestnika na zadnje mesto v III. razredu, med tem ko je B., kateri plača 9 K obrtnega davka, postavil za odbornika na prvo mesto v III. razredu. Gospod P. . . č, kako ste bili ponosni na svoj virilni glas pri občinski seji, sedaj pa kar naenkrat tako ponižanje! Pristaši »starega agitatorja« slepe volilce tudi s tem, da je S. L. S. na čelu s profesorjem Jarcem postavila v to določene kandidate. Resnici na ljubo bodi pojasneno, da dosedaj se niti o tem sklepalo ni, ker je še časa dovolj. Vsi oni, ki so oddali pooblastila liberalni stranki, naj zato ne bodo v skrbah, dotična pooblastila so neveljavna, če ni poleg legitimacija. Legitimacije se

bodo morale volilcem v roke dostaviti, glasom § 18 obč. vol. reda, nikakor pa ne, da bi osnovalni odbor razpolagal po svoji volji z njimi. Ze sedaj imamo postavne razloge v rokah za pritožbo, pazili bomo pa še bolj, da stopimo vsakemu sleparstvu na prste. Večina meščanstva hoče imeti res delaven in za gospodarski napredek našega mesta zmožen občinski odbor, ne oziraje se na to, so li »staremu agitatorju«, nunožru in kulturobojnežu všč. S kričanjem se ne osreči volilcev, pač pa s treznim delom! — Volilec.

Zaloška gora v plamenu.

Izpod Storžca. 14. sept. zvečer.

Velik del kranjske dežele, nosebno pa gorenjska stran, lahko v gorenjskih Karavankah nocoj opazuje velikanski kres, kakoršnega se vidi malokdaj: čaroben venec ognjev, ki sežejo z vrha Zaloške gore (ali Tolstega vrha) globoko v dolino, na zapad proti Križam, na vzhod proti Grebencu in Storžcu. Iz daljave se vidi gotovo vsa stvar lepa, krasna — tukaj iz naše bližine je pa čez vse resnoba.

Ze tri tedne je minulo, odkar je jela na Zaloški gori goreti suha gorska trava in resje, nizko pogorsko drevje. Ze 27. avgusta zvečer je bila videti gora kakor kak ognjenik; z vrha so švigali v zrak visoki plameni. Od tistega časa je dež parkrat nekoliko pogasil, tako da resne nevarnosti ni bilo. Ker pa je bilo dežja premalo in vsled vročine zemlja tako izsušena, se je ogenj zmeraj iznova pojavil. Ker ni bilo vetra, se je ogenj držal vrhov in tistemu dimu, ki je delal kopo vrh gore, niso domačini pripisovali nobenega pomena. Orožniki so prigovarjali ljudi, da naj gredo gasit, pa vsakdo je menil, to bo ugasnilo samo od sebe. Dne 13. in 14. septembra pa je veter razpihal ogenj, da se je razširil rapidno v velikanski gozdni požar, ki ga bo le z največjo težavo mogoče omejiti — če bo to sploh mogoče. Dne 13. septembra dopoldne so se jeli goreči drevesni parobki in razbeljeno kamenje valiti navzdol po bregovih, vsled česar se je hkrati na več krajih vnela suhljata trava. Ogenj je zavzemal vsako uro večje dimenzije. Na posredovanje c. kr. okrajnega glavarstva so na lice mesta prišli orožniki iz Kranja in Tržiča, ker domači niso več zadostovali. Celo noč je pod vodstvom c. kr. okr. gozdarja g. Ferjančiča gasilo 120 Goričanov. Delo je bilo naporno in nevarno. Zjutraj se je bil ogenj znatno lokaliziral. Veliko gasilcev je šlo domov po opravih, misleč, da je nevarnost odpravljena.

Drugo jutro je šlo v goro nekaj Trsteničanov. Odšli so pa gasit večinoma na rovtarsko stran. Medtem ko so delali na severu, je zopet na južni strani vzplapolalo ognjeno morje. Bilo je kar naravnost strašno gledati, kako so se skoro uro dolge sikačje ognjene kače ovijale gorskih čeri in gozdovja, za trenutek izginjale pa se zopet na levo in desno prikazovale izza gostega dima. Ljudje so začeli s strahom gledati v goro, ker kaj takega še niso vi-

gauge za leberalne redehterje punucat. Al našm mužakem ni treba iskati časti pr purotnkeh; ta čast prepušaja rad leberalcem, ampak ubnašaja se naprej tku, de jm vest na more nč naprej metat, leberaln listi pa nej čvekaja kar čja. Viš, tu je mužatast, ne pa tist vaš: »um pa zatožu«!

Ke sm Mulavrhumu Friclne te bile prebrau, mu je kar sapa zaprl. Pusebn tekat, ke sm ud gaug guvuru, je tku debel gledu, kokr de b že čutu štrk ukul urata in kar nubenga ubstanka ni mou več na žametast zof. Kar na ura je začeu gledat in nekam se mu je začel medit, sam de b pršou hitr iz tagca kraja, ke se ud gaug guvari. Jest sm tu dobr vidu, pa sm ga nalaš pustu en čas caplat u strah; šele ke je ustou in začeu ceha plačvat, sm ga prjeu za rukau in ga nazaj na zofa putegnu:

»Nč se na boj, Fricl; sej tku hedu še ni, de b začel prec leberalne urednike ubešat, mal uja že še putrpel. Jest sm pa tud, kokr videš, na plat uredniku in se zajne ulečm, nej me že uberaja kokr čja — — —«

»Je že dobr, je že dobr, Pepe! Sej vem, de s ti en fejš fant; sam tu te prosm, ud gaug m nekar na guvor nekol več, če um jest zraun. Tu te prosm, družga nč, pa uva ustala na use večne čase prjatla. Kokr jest ud gaug šlišem, pa ratam tku nervozen, kokr moj kulega, če šliš ud kašne fane guvort.«

»Ta prjaznost t pa že strim, če že nč družga na želiš; sam zadrž se vornk in deli na tu, de se uja tud dru h leberalci vornk zadržal in tist nagraužen špeclajne že enkat upustl, pa na u nekol več bleknu ud gaug

Boltatu Pepe iz Kudeluaa

dell nikdar. Obenem so se jeli bati za svojce, ki so šli na pogorišče.

Ob 6. danes zvečer je došlo na Trstenik nekaj domačih fantov s c. kr. gozdarjem in jednim orožnikom. Pri-povedovali so, da so bili velikokrat na tem, da jih pobije valeče se kamenje, da jih zaduši dim ali zajame plamen. Mnogim je zgorela obleka, katero so odložili. Zemlja gori jeden črevelj na globoko. Za desetletja bo vsaka rašča uničena. Poleg tega preti velika nevarnost Tržicu in spodaj ležečim vasem in gozdovom. Z gore — sedaj ob 10. uri — slišim krik gasilcev, ki bodo celo noč na delu. Jedno krilo ognja je prišlo že globoko v nižavo — severno pa se po-milka proti Zaloški planini in Greben-cu. Za jutri je alarmirana tudi pred-dvorska fara. Ako se ogenj kmalu ne ustavi, bo potrebno, da pride na pomoč vojaštvo.

Dodatno dne 15. septembra. Gaše-nje je bilo včeraj popoldne nemogoče. Gasilci so bili povsod v smrtni nevar-nosti; trpeli so veliko žeje in lakoto. Sinoči so pogrešali cerkovnika iz Za-loga; govori se tudi, da se pogreša orožniškega stražmojstra g. Bašca. Prav nič čudnega ne bo, če bo ogenj zahteval kako človeško žrtev. Pota v gori so že itak nevarna. Kaj šele zdaj, ko se ne vidi, od katere strani se vali dim in ogenj. Še v večji nevarnosti so tujci, ki ne poznajo gorskih čeri. Danes zjutraj se vidi plamena manj — prišel je pa že močno v nižavo. Navsezgodaj so šli možaki v goro. Na vrhu se bliža ogenj Grebencu in precej zaraščeni Planinšici. Bog daj skoro dežja, ki bo najzanesljivejše ustavil pot razljuče-nemu elementu.

Iz Sostrega.

K nedeljskemu slavlju smo dobili še sledeči dopis: V nedeljo 10. septem-bra se je vršilo v Sostrem blagoslov-ljenje novega Društvenega doma. — Fantje in dekleta so se že več dni prej trudili, da bi kolikor mogoče slovesno praznovali ta dan. Res lep je bil pogled na Dom, obdan od visokih mlajev. Na slovesnost so prihiteli Orli od blizu in daleč. Zastopanih je bilo nad 20 odse-kov, med temi so se udeležili sloves-nosti skoro polnoštevilno sosednji od-seki Devica Marija Polje, Sv. Helena, Dol, Prežganje, Polica, Hrušica itd. Iz bolj oddaljenih odsekov so bili častno zastopani Orli od Sv. Petra v Ljubljani, iz Domžal, Dobrove, Viča-St. Vida. Celo iz daljnega Tržiča in Koroške Bele smo opazili več telovadcev. Do-šlim gostom so domača dekleta v kras-nih narodnih nošah pripenjala šopke na prsi. — Ob 3/10. so odkorakali Orli v sprevedu izpred Doma v cerkev k cerkvenemu opraviču. Po maši se je razvil slovesen obhod Orlov in Bogomil mimo Dobrunj in Zadvora nazaj pred Društveni dom. Lep je bil pogled na dolgo vrsto naše mladine: bilo jih je čez 200 Orlov, še več pa Bogomil iz do-mače, šentpeterske, poljske in drugih župnij; mnogo v narodnih nošah. — Po blagoslovljenju pozdravi domači župnik g. Molj, predsednik tukajšnje-ga izobraževalnega društva, ki je gmo-tno in moralno največ pomagal, da stoji ta krasni Dom, došle goste in predstavi slavnostnega govornika dr. Kreka. V kratkem, krasnem govoru navdušuje dr. Krek množico za dom in domačo zemljo. Vse kar more dan-danes ohraniti edinstvo med ljudmi, je velikanske vrednosti. To moč, da bo držal ljudi skupaj, ima ta Dom. Ima jo zato, ker se bodo ljudje v njem učili in se vednoljub zavedali, da je tudi doma lepo; da je delo za domačo zemljo, kmečko delo, nekaj lepega, veselega, zdravega. Ena največjih sleparij da-našnjega časa je, da hoče spraviti ob kredit kmečko delo. To delo daje kri in denar. Fantje in dekleta se bodo na-vzela v Domu duha, da je častno, ko vihti cepce, suka koso, orje zemljo, ki mu rodi potrebnega kruha. Ta Dom ima torej namen, da vzgoji dobre fan-te, dobra kmečka dekleta, ki imajo rada svoj dom, ki imajo voljo, da ga iz-boljšajo in lepšega prepuste potomcem. — Popoldne je bila javna telovadba Orlov na župnijskem travniku ob Društvenem domu. Razporeženje med telo-vadci je bilo izborno, niti dež in toča, ki se je usula začetkom telovadbe, ni mogla vzeti dobre volje; še drugič so šli na telovadišče, ko je ponehala toča. Izvajali so pod vodstvom g. Kržana s spremljevanjem sl. domžalske godbe proste vaje v občo zadovoljnost. Še bolj je ugajala ljudem orodna telo-vadba: na drogu, bradlji in kozli. — Naj bi se uresničile besede slavnostnega govornika: Želim, naj ponos, ki ga imate danes, ko gledate novozgrajeni Dom, živi v vas in da prepričanje, da ni zastoj. To kar ste tukaj dali: kamen, les, opeko, svoje delo: to se bo bogato izplačalo pri vaši mladini.

Iz Sodražice.

Dne 10. t. m. se je tu blagoslovila lepa, nova brizgalna, katero je društvo že dolgo želelo in pričakovalo. V »Ju-tru« se je nekdo prav ostudno ob to obregnil, zato vsem treznomislem sledi: Gasilno društvo stoji nad stran-kami — je nevtravno — zato je pri ob-činstvu splošno priljubljeno. V smislu solidarnosti je priredilo veselico ob pri-liki blagoslova brizgalne po običaju vseh gasilnih društev in odločilo, da se brizgalna blagoslovi po duhovščini, ne pa morda, da jo blagoslovi kak »Jutro-vec« z alkoholom na primer. Vsled te-ga smo tudi mi povabili preč. g. žup-nika Franca Travnja, da izvrši ta bla-goslov z astistenco g. kaplana Viktorja Kragla. Rade volje nam je ustregel in imel pri tej priliki prav primeren go-vor, v katerem je tudi poudarjal, da mora biti vsako gasilno društvo nad strankami in da se v društvu ne sme nikoli žaliti oseba radi nasprotnega političnega mišljenja. Priznanje temu govoru so izrekli takrat vsi navzoči, tudi gg. J. Petrič, podnačelnik dežel-ne gasilne zveze in Ignacij Mrhar, od-bornik iste. — Da se slavnost poveča, je prišlo tudi pevsko in izobraževalno društvo »Glas« iz Sodražice, da nas razveseli s par lepimi pesnimi. Mesto je imelo na odru, kakor tudi tamburaši iz Ribnice. G. župnik kot pevovodja je bil pri njih, da bi vodil petje. Ker pa ni bilo nekomu všeč, da se ne vrši vsa ve-selica v popolnem liberalnem tonu, je intrigiral, da so tamburaši zaigrali »Sokolsko koračnico«. To ni bilo ume-stno, ker se je že kazala politika. Ker pa še to ni zadostovalo, so začeli neka-teri nahujskani fantje kar med petjem na odru plesati. Obenem so naskočili pevce in jim s surovo silo vzeli mizo in stole. Nato se je brez dovoljenja gasil-skega odbora začel ples na odru. Ker je bilo nemogoče napraviti red, odšli so pevci z gospodom župnikom. Grdo in nesramno je od teh fantalinov, da so nam skazili vso veselico in napravili sebi sramoto, še več pa tudi nam veliko gmotno škodo. — Gasilno društvo pa ostane — kakor je bilo do danes — nad strankami po geslu: »Bogu v čast, — bližnjemu na pomoč!« Zahvaljujemo se pa najiskrenejše vsem, ki so drage volje prihiteli v dobrem namenu na našo veselico, osobito gg. župniku in kapla-nu, zboru »Glas«, gg. Petriču in Mrhar-ju in vsem slav. gasilnim društvom. Prav lepa hvala tudi gospodom in go-spodičnam, ki so z vso svojo trudo, ljubivosti pomagale pri veselici.

Gasilno društvo v Soda-ržici, 15. septembra 1911.

Obenem s to izjavo smo pa prejeli še sledeči dopis:

Nečuten škandal so uprizorili pri gasilski veselici, ki je bila ob priliki blagoslovljenja nove brizgalne v So-dražici, sodaški Sokoli in njihova pri-tiklana. Dokazali so enkrat za vselej, da Sokol, ki zauživa »Našo Bodoč-nost«, ne more ostati dober, dasi se še tolikanj za to prizadeva. Naravnost značilno pa je za naše razmere, da so očetje silili svoje hčere k plesu, svoje sinove pa k pretepu. Razni mladiči so se pokazali v taki luči, da bi jim novo-pečeni učiteljček, ki je nasproti neke-mu našemu somišljeniku trdil, da Kri-stus ni Bog, ampak je bil le nekaj filo-zof, lahko napravil spričevalo za por-tugalske kravale. Koliko je odbor s svojo obzirnostjo pripomogel k škan-dalom, ne bomo poudarjali, več kakor to pa so krivi razdivjanosti ribniški sokolski tamburaši, ki menda ne znajo drugega udarjati, kakor znano sokol-sko koračnico in par polk in valčkov. Za prireditve koncerta, v obliki katere-ga bi se bila morala cela veselica vršiti, so popolnoma nezmožni. Splošno govo-re, da bi bil godbo za ples gosp. Krača bolje oskrbel, kakor ti »dragi« tambu-raši. — Počitniški dopisnik liberalnih listov — med šolskim letom imamo namreč drugega, — kateri te dni za-pusti Sodražico, je v »Jutru« namazal nekaj papirja, na katerem se zadira v gospoda župnika in g. Franceta Pa-kiža. Iz vsega dopisa se pa vidi, da v srcu sam obsoja počenjanje svojih učencev, katero je gasilnemu društvu mesto dobička prineslo zgubo. Ako še omenimo, da je razgrajacem prvačil nek član jurjeviškega gasilnega dru-štva, smo izpolnili svojo dopisniško dolžnost.

Nov dom.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo pri Sv. Heleni vabi k slavnosti blagoslovljenja novega »Društvenega doma« pri Sv. Heleni, ki se vrši v ne-deljo, 24. septembra 1911.

Sporočen sledi: Popoldne: 1. Ob 9. uri sprejem slavnih društev, Orlov in drugih dobrodošlih gostov v Kamnici. — 2. Ob 3/10. uri odkorakajo

društva s sl. orlovsko godbo iz D. M. v Polju na čelu v župno cerkev, kjer bo ob 10. uri cerkveni govor in sv. maša. 3. Po cerkvenem opraviču pred »Društvenim domom« govor. — 4. Blagoslov-ljenje »Društvenega doma«. — 5. Ob-hod sl. društev z zastavami in godbo na čelu od »Društvenega doma« skozi Dolsko nazaj v Kamnico h g. Zupan-čiču. — Po končani dopoldanski slav-nosti obed v gostilni g. Zupančiča v Kamnici.

Popoldne pa: 1. Ob pol 3. uri v župni cerkvi litanije z blagoslovoma. — 2. Ob pol 4. uri začetek javne telo-vadbe. — 3. Po telovadbi veselica z godbo in petjem.

Vstopnina k telovadbi in veselici 30 vinarjev. Orli v kroju vstopnine prosti. — Udeleženci shoda naj se bla-govolijo prijaviti »Kat. slov. izobraže-valnemu društvu« pri Sv. Heleni (Dol-sko pri Ljubljani) vsaj do 21. septem-bra.

O d b o r.

Gautsch o draginji.

Ministrski predsednik bar. Gautsch je včeraj v seji klubovih načelnikov več časa govoril. Izjavil je, da se je rad udeležil seje, ker gre vladi, da zbornica redno dela. Povedal je tudi, kakšno stališče da zavzema vlada. Zbornici na-merava poročati, kaj da je delala vla-da ob času, ko ni zboroval državni zbor. Deželne načelnike je vprašal, če bi ne kazalo sklicati deželnih zborov ob parlamentarnih počitnicah, ker po-zneje zato ne bo časa. Z ozirom na po-ziv vlade bodo zborovali štirje deželni zbori. Glede na draginjo je izjavil, da bo hvaležen, če se zbornica peča s ce-lotnim vprašanjem o draginji, s kate-ri se je vlada pečala vseh 45 dni, ko ni zboroval državni zbor. So ljudje, ki trde tudi po shodih, da je vlada kriva draginje, a pozabljajo na vse činitelje, na katere se je treba glede na draginjo ozirati. Javnost se n. pr. niti ne dotak-ne vprašanja o prekupcih. Ne pove se tudi ljudem, da gre danes že za sve-tovno kalamiteto. Navadno se zavzema stališče, ki je lahko nasproti prebival-stvu, ki ne pozna položaja. Govori se, kakor da bi ne imeli nobenih trgovin-skih pogodb z Orsko. Zahteva se n. pr. da se ne sme izvažati krma. Na eni strani se zahteva, otvorite meje, na drugi pa, zaprite meje. Prebivalstvo za to ne ve, kaj je resnica. Ministrski predsednik se noče izogniti tozadevni razpravi v zbornici. V vprašanju se bomo temeljito pečali, a boji se, da ljudstvu razprave ne bodo koristile. Druge poti ni, ko da se stori z odredba-mi, kar se sploh more storiti. Nadalje se še pogaja z ogrskim min. pred-sednikom, o katerih pogajanjih pa ne more ničesar poročati, ker sta se zave-zala, da bosta o pogajanjih molčala to-liko časa, dokler ne bodo končana. To-liko pač o smeri pogajanj lahko po-vem: Doma moramo imeti toliko me-sa, kolikor ga potrebujemo. Mi ne sme-mo postati odvisni od nekega ameri-čanskega trusta. Ko se zanimamo za vprašanje mesa, se čisto nič ne oziramo na to, katera podjetja bi imela dobiček glede na to vprašanje. Ozirali smo se pri naših dosedanjih pogajanjih v prvi vrsti na potrebe čine in na bedo prebivalstva. Obžaluje, ker se je opisovalo razburjenje prebivalstva tako, kakor da smo pred revolucijo, hočem tudi o tem izpregovoriti. Prav dobro je znano, kako se gotove stvari napravijo. Mi smo popolnoma poučeni in kljub temu, da gre za resno zadevo, moram ob tej priliki izpregovoriti resno svarilno be-sedo. Zelo bi obžaloval, če bi se pridru-žile draginji in bedi prebivalstva še v posameznih slučajih tiste posledice, do katerih bi moralo priti, če bi se preko-račile meje, ki jih stavi postava in ozi-ri na javen red. Ob takih prilikah žal ne zadenejo te posledice redno moralnih povzročiteljev, marveč večinoma ne-dolžne ljudi. Ko je min. predsednik Gautsch tako odkrito in odločno raz-krinkal soc. demokratske ljudske sle-parje, je glede na dr. Koroščevo vprašanje o liški železnici izjavil, da hoče to zadevo v zbornici pojasniti. Ostro Gautschevo svarilo je rdeče voditelje zelo poparilo. Daszynski je nekaj žlo-budral in izjavljal, da Gautsch pač ne bo pustil bajonetom korakati proti množici in povedal, da bodo socialisti delali revolucijo s pasivno resistenco in s podobnimi stvarmi in pravil, da voditelji strank ne delajo za revoluci-jo, marveč preprečujejo z vsem svojim vplivom izgrede. Daszynskemu se je vse muzalo, ker se vse zna, kako krva-vo da so govorili rdeči voditelji na Du-naju, ko so grozili, da bodo pobešili agrarce in krščanske socialce, češ da na Dunaju je zdaj več drogov »linovih svetilk, kakor jih je bilo leta 1848. Per-nerstorfer se je tudi zvijal in trdil, da

socialisti niso povzročili sedanjega gi-banja in trdil, da Gautsch ni dobro in-formiran. Bahal pa je, da se nahajajo soc. demokratski voditelji vedno na najnevarnejših mestih in končno re-kel, da se dandanes ne grade več bari-kade. Naglašal je, da voditelji socialne demokracije gibanje zavirajo, a beda da je prevelika. Pernerstorfer ni seve-da tudi nič opravil, ker ves svet zna, kdo danes demagoško draginjsko vprašanje izrablja in ljudstvu neizpe-ljive stvari obeta. Nihče drugi, kakor ravno tisti soc. demokratski voditelji, ki govorje drugače v seji klubovih načel-nikov, kakor govorje po shodih. Po kon-čani razpravi se je še Gautsch pošalil s soc. demokracijo, češ, da v svojih iz-vajanjih ni imenoval nobene stranke in nobene osebe. Zbornični predsednik dr. Sylvester izjavi končno, da skliče državni zbor 5. oktobra.

SOCIALNODEMOKRATIČNI MINI-STRI.

Splošno je znano, da socialni de-mokrat, če postanejo ministri, izpre-mene korenito tudi svoje nazore. Po-zabijo na svoje bojevitve govore proti meščanski družbi in proti vladi in dr-žavi. Ne dovolj, bivši socialni demo-krat, če postanejo ministri, ostro na-stopajo proti tistim, na katerih ramah so splezali kvišku. Klasične zglede za to nam nudi Francoska, bivši sodrugi, poznejši ministri Millerand, Viviani in Briand. Sedanji minister za javne zgradbe, Angagneur, je tudi izšel iz so-cialne demokracije. Nedavno je govo-ril ob otvoritvi neke šole v Lyonu in je izvajal, da se radi nekaterih stavk stavba ni pravočasno zgradila. Prista-vil je, da se sicer mora računati z mož-nostjo stavke, a da delavstvo nima pra-vice stavkati, marveč da so stavke ne-sreča s posledicami, ki so slične posledicam vojske ali neurja. Doslovno je rekel:

»Če že delavcem ne moremo prepo-vedati, da pasejo lenobo v množicah, se ne sme nikdar priznati državnim uslužbencem in nastavljenjem v obra-tih, ki služijo javnosti, moralne pra-vice, da smejo stavkati.«

Minister je nadalje govoril o ugod-nostih, ki jih uživajo državni urad-niki, a naglašal je, da imajo tudi dolž-nosti in je dostavil glede na sabotažo: »Vlada mora proti sabotaži (poškodba lastnine) nastopiti z najostrejšimi sredstvi, s katerimi razpolaga. Ne sme poznati nobenega usmiljenja.«

Ravno tako ostro je sedanji mini-ster, nekdanji socialni demokrat, ob-sodil socialno-demokratsko postopanje nasproti armadi. Naglašal je, da se mora naslanjati država na močno ar-mado in mornarico, ker brez teh čini-teljev ne more nobena vlada resno rešiti vprašanj, ki jih mora rešiti. Za vojsko moramo biti pripravljeni.

Nič drugačni bi ne bili tudi naši socialni demokrati, če bi postali mini-stri. Prej obetajo delavstvu zlate gra-dove, zagovarjajo najširšo svobodo in oznanjajo boj na nož militarizmu, ko pa dobe zlatoobrobijene frake in hlače in vidijo, da se svet s socialističnimi publicami ne da vladati, pa govorje in delajo ravno narobe kakor prej, ko so mase farbali.

STRANKE IN JESENSKO ZASEDA-NJE POSLANIŠKE ZBORNICE.

V včerajšnji seji nemšk narodne zveze je dr. Waber prosil agrarce, naj bi glasovali za predlog, po katerem naj bi smela vlada glede na uvoz preko-morskega mesa samostojno postopati! Glasilo nemško narodne zveze »Die Deutschen Nachrichten« izvaja, da bo morala zbornica izpremeniti poslovnik, ker ne gre, da se pred dvema letoma sklenjeni začasni poslovnik zopet po-daljša. Iz Prage se poroča, da upajo na zedinjenje čeških radikalcev z ostalimi češkimi strankami glede na pravna pogajanja z Nemci.

VELIKE VOJAŠKE VAJE V KARPATIH

so bile 15. t. m. ob 10. uri dopoldne kon-čane. Nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand je posebno pohvalil načelnika generalnega štaba, ker so bile vaje najlepše med vsemi, ki se jih je udeležil.

MAROČANSKO VPRAŠANJE.

Francoski poslanik Cambon je iz-ročil včeraj ob 5. uri popoldne von Ki-derlen - Wächterju spomenico franco-ske vlade. Poroča se, da se s spomenico Francoske še ni izpregovorilo zadnje besede. Nemški bogataši so pozvali nemško vlado, naj ne opusti Maroka. Položaj je kljub vsem pomirjevalnim vestem še zelo opasen, kar dokazujejo poročila iz Belgije, ki je pozvala pod orožje črno vojsko letnikov 1906, 1907 in 1908, 40.000 mož. V Belgiji je zdaj mobiliziranih 80.000 mož. Belgija je tudi ostro zastražila belgijsko nemško mejo.

REVOLUCIJA NA ŠPANSKEM.

Po Portugalski Španija, za Španijo Italija, so kričali zmagovalni republikani, ko so pregnali portugalskega kralja. Svoj načrt zdaj dosledno izvajajo. V Barceloni se je osnoval osrednji odbor, ki vodi revolucijo na Španskem. Vlada je že sklenila, da proglasi v Barceloni oblegovalno stanje. Hude stvari se dogajajo v Bilbau, kjer so razdrli stavkujoči tračnice. General Weyler je dobil obširna pooblastila. Zaprlj so v Barceloni in drugod veliko anarhistov.

BOJ ZA PERZIJSKI PRESTOL.

Iz Peterburga se poroča, da so prekinjene vse zveze s Perzijo. Armada bivšega šaha je oddaljena zgolj 40 km od Teherana. Severno in vzhodno od mesta so že vojaki razpostavljeni, tako da bo mesto kmalu popolnoma oblegano.

Orlovski izlet na Nanos.

Orlovski rog naznanja odhod mladih turistov na Nanos. Zbralo se nas je že v vipavskem trgu 24, druge smo pa dobili šele na potu iz St. Vida in pri cerkvi sv. Hieronima, kjer je opravil presv. daritev in molitve za dež šentvidski g. župnik Globelnik. Med seboj smo imeli tudi vipavskega gospoda dekana in podraškega g. župnika, ki sta opravila v gorski cerkvi sveto mašo, budanjskega g. župnika in g. Janeza iz Senožeč. Med drugimi naj omenim še g. Uršiča, župana v St. Vidu, g. Kopatina iz St. Vida, ki nas je znal dobro zabavati, in še mnogo drugih. Po končani službi božji smo se posedli v zatišje pri cerkvi, si olajšali nahrbtnike in v tisti cerkvi, ki je bila v zatišju, se je deklamiralo dve deklamaciji in govor g. iur. Natlačena, ki ga je imel pred dvema leti v Mančah ob ustanovitvi tamkajšnjega društva. Vsi smo občudovali njen dober spomin. Ko smo jih še par zapeli, smo se podali k kmetu Porenti, kjer se je vršila po dveurnem čakanju pojedina na ražnju pečene janca. Dve uri smo čakali, a se nismo dolgočasili. Kuplet »Krojač in čevljar« nas je zabaval, petje je razveseljevalo in šale tudi ni manjkalo. Ko smo janca obrali, smo odšli med veselimi petjem po nanoški planoti, da smo si ogledali hleve in da smo spoznali, kako kamnit je Nanos. Proti večeru smo odšli v Vipavo, kamor smo dospeli v mraku. Zahvaliti se moramo za ta izlet, da je bil tako dobro uspel, g. dekanu in drugim gg. župnikom vipavskim, ki bivajo tako radi med mladino. Zahvaljujemo se pevcem in vsem, ki so pripomogli na katerikoli način k tako veselemu dnevu. Razšli smo se, dasi trudni in izmučeni, a vendar veseli in v nadi, da se drugo leto zopet vidimo na Nanosu.

S. K. S. Z.

Dnevni red skupščine,

ki se vrši v nedeljo, 17. septembra od 3. do 5. ure bo sledeči:

1. Poročila Zvez za Kranjsko (tajnik); Stajersko (č. g. dr. Hohnjec, prof. bogoslovja); za Goriško, Koroško (gosp. Vajncerl).
2. Poročilo Zveze Orlov (g. dr. Pogachnik).
3. Poročilo o »Slovenski Straži« (g. Jež).
4. Organizacija: a) pevskih odsekov (g. A. Svetek); b) gledaliških odsekov (g. prof. A. Robida); c) ženskih odsekov (č. g. Fr. Vovko, Vrhnika) in d) odsekov za prirodoslovne zbirke v društvih S. K. S. Z. (g. dr. Mantuani, Ljubljana).
5. Jugoslovanska Strokovna Zveza (g. dr. Iv. Zajec).
6. Slučajnosti.

Udeležencem

skupščine naznanjamo, da se udeležimo skupno svete maše ob 9. uri dopoldne v stolnici.

Takoj po sveti maši se zberemo vsi v »Ljudskem domu«, ki je in bo glavno zbirališče vsega našega gibanja. Tam bodo na razpolago gg. visokošolci S. D. Z., ki bodo drage volje prevzeli razkazovanje ljubljanskih zanimivosti po želji in volji posameznih skupin.

Skupno kosilo (50 v), se bo dobilo v »Ljudskem domu« v Ljudski kuhinji za tiste, ki se v soboto ali pa vsaj v nedeljo do 9. ure oglase v tajništvo S. K. S. Z. v »Ljudskem domu«.

Režiserski tečaj.

Včerašnji dan je bil posvečen predvsem pouku v šminkanju in pre-

davanju o kostumih. Udeleženci so imeli priliko tudi praktično se vaditi v šminkanju in umivanju šminke. Podala so se jim hkrati praktična navodila, kako treba postopati režiserju pri skušnjah, kaj je dolžnost vsakega igralca in igralke ter kako si treba v različnih slučajih pomagati, da se prikrije nedostatek odra ali drugih priprav. Vse to se jim je pokazalo zvečer, ko so prisostvovali vsi skupni vaji »Ljudskega odra« za »Divjega lovca«.

Velezanimivo je bilo popoldanšnje predavanje g. dr. Robide o recitaciji. Klasično izklesani so bili izgledi, ki jih je recitiral g. doktor z umetniškim zanosom.

Danes dopoldne je gosp. Tersegav predaval: »Kulturni in izobraževalni moment prirejanja predstav«. Predavatelju, ki je osobito naglašal potrebo dobrih tendenčnih iger, je občinstvo burno pritrjevalo.

G. prof. Dolenec pa jim je orisal kratko razvoj gledališča in gledališke umetnosti od prvih zgodovinskih početkov do danes. Predavanje, podano v priprosti, lahkomislivi obliki, je bilo velezanimivo in obkorožnostno. (Burno odobravanje.)

Zvečer prisostvujejo vsi udeleženci sklepni vaji »Divjega lovca«.

Napad na Stolipina.

(Glej včerašnje brzojavno poročilo.)

Slavnosti v Kijevu ob odkritju spomenika Aleksandru II., carju osvoboditelju, ki se jih je udeležila tudi carska dvojica, bi imela zaključiti slavnostna predstava v mestnem gledališču. Gledališče je bilo napolnjeno s povabljenimi gosti. Do drugega dejanja se je vršilo vse v redu. Naenkrat sta se začela hitro drug za drugim dva strela. Ministrski predsednik Stolipin se je dvignil v svoji loži in se nato zgrudil v roke svojega tovariša ministra. Nek mlad mož je streljal nanj. Napadalec je poizkušal pobegniti, toda prihiteli častniki in policijski uradniki so ga obdržali in ga le s težavo obvarovali pred občinstvom, ki ga je hotelo ubiti. Mnogi zdravniki, ki so bili v gledališču navzoči, so hoteli k ranjenemu Stolipinu. Poklicali so voz kirurške klinike. Igralci so razburjeni klečali jokaje na odru. Občinstvo je priredilo patriotske ovacije carju in Stolipinu. Demonstracije so se nadaljevale tudi na cesti. Nekatere vesti trdijo, da je rana Stolipina smrtno nevarna, druga pa, da je upanje, da bo okreval.

Stajerske novice.

š Velenje. Nameravanega protishoda proti nemški izzivalni prireditvi 17. septembra torej ne bo. Slovenjegraško okrajno glavarstvo je potrebno uredilo, da ne bodo mogli Nemci uganjati take divjosti, kot lansko leto.

š Duhovniške spremembe. Za nemškega pridigarja v Celje pride g. dr. Jehart Anton, benefikat v Petrovčah pri Žalcu; za beneficiata-kaplana v Žalcu je imenovan g. Ivan Doberšek, kaplan v Vošnjaku.

š V Slov. Bistrici se vrši v nedeljo, dne 17. septembra, ob pol treh popoldne v hotelu »Avstrija« velik shod. Govorijo: poslanec Pišek, dr. Leskovar in Pušenjak.

š Za železnico Maribor — Zeleni Travniki (Wies) se vrši v nedeljo 24. septembra v Arvežu (Arnfelds) veliko zborovanje. Priredijo ga skupno vse občine, ki leže ob tej nameravani progi. Poročal bo nemško - nacionalni poslanec Neger. Ropotati misli tudi proti slovenski obstrukciji.

Dnevne novice.

š Politično društvo za Slovence na Koroškem oživljeno. Kakor je znano vsemu slovenskemu svetu, niso koroškim Slovincem tla z rožicami nasuta. Med druge ljubeznjivosti, s katerimi je koroški vladni šef baron Hein koroške Slovence počastil, spada tudi razpust »Katoliško - političnega društva za Slovence na Koroškem«. Baron Hein, ki se najbrže nad koroškimi Slovenci maščuje, ker smo Kranjci brata iz dežele zapodili, je razpust društva s tem utemeljil, da si je društvo s tem, da je po par občinah zasebno ljudsko štetje izvršilo, prisvojilo oblastno veljavo. Društvo je bilo 8. januarja razpuščeno; a proti razpustu se je društvo na ministrstvo pritožilo. In današnji »Mir« prinaša že odlok, s katerim je notranje ministrstvo pritožbo ugodno rešilo in razpust društva ovrlo.

š Socialne demokrate je v včerašnji konferenci načelnikov imenitno pogodil ministrski predsednik baron Gautsch, ko je dejal, da so draginje krivi karteli in prekupci, ne pa tisti,

katere dolži rdeča internacionala, agrarci. Kar se pa tiče žuganja s kralji, je Gautsch odločno povedal, da jih bo vedel preprečiti, žalibog pa imajo take demonstracije to posledico, da trpe tisti, ki so več ali manj nedolžni, pravi krivci se pa skrijejo. Obenem pa je Gautsch povdarjal, da draginjski nemiri draginjo le še povečajo, kakor kaže to zgled na Angleškem in Francoskem. Kako so se sociji na to razburili! Gautsch jih je zadel v živo. Daszynski je protestiral, da socialni demokrati mislijo na kravale in Pernerstorfer se je ustil, da se voditelji socialne demokracije niso nikoli skrivali, ampak so vsi že »stali pred bajoneti in puškami! O ti rdeči hinavci! Dan na dan ščuvajo ljudstvo k izgredom, ko jih pa vlada prime, se potuhnejo kakor kužki. Rdeče delavstvo zdaj lahko vidi, kakšne voditelje ima. Najprej jih nahujskajo in nakurijo, ko pa res pride do demonstracij in pridejo delavci v nesrečo, vpijejo sociji, da niso provzročili izgredov, ampak »temni element«. Pred ministrom za žive in mrtve zagotavljajo, da so oni proti revoluciji, v svojih listih pa naravnost k revoluciji pozivajo! Ta igra je jasna: Na zgoraj se hoče socialna demokracija oprati, da nima s temi rečmi nobenega opravka, drugače pa k izgredom hujša in se le veseli, če vojaštvo par delavcev ustrelji in prebode, ker potem sociji stavijo nebroj bombastičnih interpelacij in predlogov. Taka hinavska banda je rdeča internacionala.

š Kongres za varstvo spomenikov in domovja je zboroval od 13. do 15. septembra v Solnogradu. Izmed Jugoslovancev so se ga udeležili: monsieur Bulić iz Splita; prof. Jaroslav Foerster iz Ljubljane; stavbni svetnik Iveković iz Zadra; državni poslanec profesor Evgen Jarc; muzejski ravnatelj dr. Mantuani; cesarski svetnik Franke; muzejski asistent Znidarčič iz Splita; dež. vlade inženir Čapek iz Ljubljane. Poročilo o kongresu sledi. S kongresom je združena razstava ministrstva za javna dela, ki ima namen, opozarjati stavbenike na moderna stremjenja glede ohranjanja spomenikov in varstva domačije. Med državnimi obrtniki šolami, ki so razstavile — zlasti tudi češke — jako lepe stvari, pogrešamo skoraj popolnoma ljubljansko, ki bi pa imela ravno pri nas za tako delovanje jako hvaležno polje.

š Podružnica Slov. dijaške zveze za Gorenjsko ima svoj občni zbor v četrtek dne 21. septembra ob 10. uri dopoldne v salonu g. A. Gabrijelčiča na Brezjah s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika izrednega občnega zbora. 2. Poročilo odborov. 3. Poročilo revizorjev. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. Po občnem zboru je predavanje. Občni zbor je za člane obvezen. Vabljeni so vsi prijatelji podružnice.

š Podružnica »Slovenske dijaške zveze« za Dolenjsko ima svoj občni zbor definitivno določen na 24. t. m. ob priliki blagoslovitve kapelice novomeške dijaške Marijanske kongregacije. Občnega zbora se morajo udeležiti po državenih pravilih vsi redni člani S. D. Z., vabimo pa tudi druge, predvsem tov. bogoslovce, ki niso še člani, in abituriente, kakor tudi ostale tovariše iz drugih krajev slovenske domovine. Ta naš sestanek mora pokazati, da je dolenjsko dijaštvo v katoliško-narodnem taboru in da je »Prosveta« izgubila vpliv med dolenjskim dijaštvom. Spored: V soboto, 23. t. m., zvečer po zdravni večer, ki ga priredi podružnica v gostilni pri Štemburju v Kandiji. V nedeljo, 24. t. m., se prične občni zbor ob pol 9. uri dopoldne. Poleg običajnih točk obsega dnevni red tudi dva referata: a) tov. cand. phil. J. Šilc »Pomen Dolenjske« in b) cand. iur. J. Ile »Narodnoobrambno delo na Kočevskem«. Prihod v soboto popoldne; odborniki podružnice in pododborov naj pridejo že v soboto dopoldne, ker se vrši popoldne skupna seja. — Prenočišča se preskrbe. Zglasila na naslov Lado Mlakar, bog., Novo mesto, Sodnija.

š Nekaj za očeta Masaryka. V Frankfurtu na Meni nameravajo ustanoviti novo vseučilišče. Seveda so se takoj nekateri puhloglavci oglasili in zahtevajo, da se na bodoči univerzi bogoslovna fakulteta opusti. O tem vprašanju so izrekli svoje mnenje tudi rektorji vseh pruskih vseučilišč, in sicer tako-le: »Od štirih fakultet, ki jih obsega vseučilišče, se hoče bogoslovno izločiti, češ, da ni potrebna in da se tudi iz krajevnih vzrokov ne da opravi. Naj bo prepričanje o nepotrebnosti bogoslovne fakultete še tako razširjeno, mi moremo reči, da je ta misel obžalovanja vredna zmota. Organizacija znanstvenega dela, ki bi raziskavanje krščanstva in njegovih virov iz svojega učnega reda izbrisala, bi ne imela nobene pravice do znanstvenosti, temveč bi bila škodljiva in

pristranska.« In moške, ki so to napisali, niso »klerikalci«, o katerih ne vedo »Narod«, »Jutro« in »Zarja« nič drugega, kakor da neumnost prodajajo, pač pa so po večini pristaši svobodni miselnih načel. Pač pa se razlikujejo od avstrijskih svobodni miselnih profesorjev in njih študentovskih trahantov v tem, da imajo nekoliko več pameti v glavi in veliko več zmisla za znanstveno delo, kakor avstrijski vseučilišni kričarji, ki jim krščanstvo smrdi. Bog zna, kako bodo naši liberalci ta pelin požrli?

š Gospodarska zveza proti Gabrijelu Jelovšku. Prejeli smo sledeči dopis: Slavno uredništvo! Prosim, da za pomirjenje občinstva v vrhniškem okraju objavite sledeče pojasnilo: Gospodarski zvezi v Ljubljani se je sporočilo, da je g. Gabrijel Jelovšek z Vrhnike o njenih kupčijah s senom razširjal vesti, kakoršne prinašajo razni liberalni listi. Zato sem po naročilu Gospodarske zveze proti g. Gabrijelu Jelovšku pri c. kr. okrajnem sodišču na Vrhniki vložil zasebno obtožbo zaradi prestopka zoper varnost časti. — Po prejeti tožbi je g. Jelovšek meni nasproti pismo izjavil, da ni nikdar govoril kaj takega, kar mu očita tožba, da je nasproti Gospodarski zvezi naravnost naklonjen. — Ker je bila mogoče Gospodarska zveza o tem ali onem napačno informirana, sem v imenu Gospodarske zveze umaknil tožbo proti temu, da je g. Gabrijel Jelovšek plačal narasle moje zastopniške stroške. Načelstvo Gospodarske zveze je pa v svoje zadoščenje dobilo od g. obtoženca sledečo izjavo: Jaz tudi lojalno priznavam, da jaz za svojo osebo nimam prav nikakega dvoma, da je Gospodarska zveza v jako spretnih rokah in da vsled tega tudi niti najmanj ne dvomim, da vodi Gospodarska zveza svoje kupčije pravilno in ugodno, in nimam niti najmanjšega povišanja misliti, da so vesti, katere razširja »Slovenski Narod« o kupčijah Gospodarske zveze glede njenega kupčijskega poslovanja resnične ali verojetne. To izjavo sem v svojem vstavitvenem predlogu na sodišče priložil Dr. Vladislav Pegan.

š Dežinega odbornika dr. Lampe prihodnji teden ne bo v uradu.

š Prva seja vrhovnega odbora tranke prava se vrši od 29. t. m. dalje v Starčevičevem domu v Zagrebu po naslednjem dnevnem redu: 1. Sprejetje poslovnika. 2. Konstituiranje vrhovnega odbora. 3. Organizacijski statut. 4. Sklepi aktualne politike za vse hrvaške dežele. 5. Eventualni predlogi.

š Zahteve tržaških železničarjev. Uslužbenci državne železnice v Trstu so imeli včeraj shod, ki se ga je udeležilo do tisoč železničarjev. Sklenili so resolucijo, v kateri zahtevajo izboljšanja, ki so glede na Trst zelo upravičena. Shod je bil tako vihar, da ga je vladni zastopnik razpustil.

š Prvi kongres zveze avstrijskih pogrebnih društev. Dne 8., 9. in 10. septembra se je vršil v veliki posvetovalnici dunajskega rotovža kongres avstrijskih pogrebnih podjetnikov, ki so se ga udeležili strokovnjaki vseh dežel avstrijske monarhije. Dne 8. septembra je prisostvoval popoldanski seji tudi dunajski župan g. dr. Neumayer. V odbor zveze so bili za triletno poslovno dobo izvoljeni: kot častni in starostni predsednik ces. svetnik Franc Doberlet, Ljubljana; za predsednika dr. Leopold Rauscher, ravnatelj dunajskega mestnega pogrebne zavoda; za I. podpredsednika Filip Strasser, Solnograd; za II. podpredsednika Robert Prade, Liberci; za III. podpredsednika Karel Wladika, Brno; za IV. podpredsednika Franc Bumballa, Opava; za V. podpredsednika združni načelnik Gehring z Dunaja. Nadalje je bilo izvoljenih v odbor 18 članov iz vseh glavnih mest avstrijske monarhije. Navzočih je bilo 125 udeležencev. Rešilo se je mnogo nujnih stanovskih vprašanj, kakor se je tudi razpravljalo o mnogih stvareh, ki so v prid občinstvu, kajti zveza se bori proti provizijskim in drugim razvadam v pogrebnih zadevah. Pogrebništvo v Avstriji je, kakor na Francoskem in v Belgiji, najbolj urejeno tudi za občinstvo, ker dandanes ni treba ničesar storiti za eventuelen pogreb, kot da se sporoči svoje želje kakemu pogrebniemu zavodu, ki oskrbi nato vse potrebno.

š Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Idrija izreka svojo srčno zahvalo c. kr. okraj. sodniku gosp. Jakobu Antlogi in notarskemu kandidatu gosp. Franu Tavzesu iz Idrije, ki sta naklonila društvu od kazenskih poravnjav, prvi znesek 7 K. drugi 40 K.

š Vabilo k predstavi, ki jo priredi vrhniška ženska podružnica »Slovenske Straže« v nedeljo dne 17. septemb.

1911 o priliki blagoslovljenja vaške kapelice v Veliki Ligojni v kozolcu posestnice Uršule Trček. Spored: 1. Fr. Ferjančič: Na vrtu, ženski zbor. 2. Simon Gregorčič: Jettejeva prisega, deklamacija. 3. Dr. Gustav Ipavec: Predica, ženski zbor. 4. Najdena hči. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. — Vstopnina: I. sedež 1 K, II. sedež 60 v, stojišče 20 v. Odbor.

— **Prostovoljno gasilno društvo Podutik**—Glince blagoslovi jutri popoldne v Podutiku svojo zastavo.

— **Nova ladja za izseljence.** Splošno je priporočati, da se izseljenci v Ameriko, ki mislijo, da na noben način ne najdejo v domovini zadosti kruha, poslužujejo morske črte iz Trsta v New-York. To je zaradi tega važno, ker se je treba peljati samo v Trst, kjer se takoj prestopi v ladjo, medtem ko je po vseh drugih črtah, zlasti nemških in francoskih, zvezanih za potnike mnogo več težav in sitnosti, ker morajo prestopati iz vlaka na vlak, po raznih krajih čakati eden ali celo dva dni na zveze, oziroma na nadaljno vožnjo. Ker se potnike po navadi spravlja v vagone, ki so do skrajnosti napolnjeni, je taka vožnja silno mučna, zlasti za matere, ki se z otroci selijo. Pri tem naj se ne prezre, da je treba v mnogih slučajih 10—15krat menjati vlak. Kaj to pomeni za ubogo žensko, ki mora paziti na otroke, si je lahko misliti. Doslej so se ljudje iz naših krajev po večini ogibali tržaške črte, češ, da se predolgo po morju vozi. Severne nemške in francoske družbe vozijo po morju povprečno 8—10 dni. Če se k temu prišteje silno slaba vožnja po suhem, ki traja 3—4 dni, se pride do zaključka, da ta vožnja ni nič krajša, kakor ona, ki iz Trsta v New-York traja 12—14 dni. V zadnjem času je tržaška družba Austro-Amerikana zgradila novo ladjo »Kaiser Franz Josef der I.«, ki bo vozila od 2. decembra naprej, in sicer samo 11 dni. To bo torej najkrajša in najhitrejša vozna črta za New-York, oziroma Severno Ameriko. — Družba sv. Rafaela.

— **Hrvat promoviral v Ameriki.** Dne 1. t. m. je bil na čikaškem vseučilišču promoviran za doktorja medicine Hrvat Marijan D. Krmpotić.

— **Velika železniška nesreča pri Varaždinu** se je zgodila 14. t. m. zjutraj krog 4. ure. V času, ko je vozil vlak iz Varaždina v Čakovac, se je pripeljal po cesti kmečki voz, na katerem sta šle dva moška in ena ženska. Ker nihče ni pazil na konje in tudi na prehod ni varnostne pregrade, je voz šel čez progo v trenutku, ko je pridrivil vlak, ki je voz zgrabil in ga docela strl. Ženska je prišla ravno pod stroj ter bila zmečkana, en moški je odletel v stran in dobil le lahke poškodbe, drugi je smrtno ranjen.

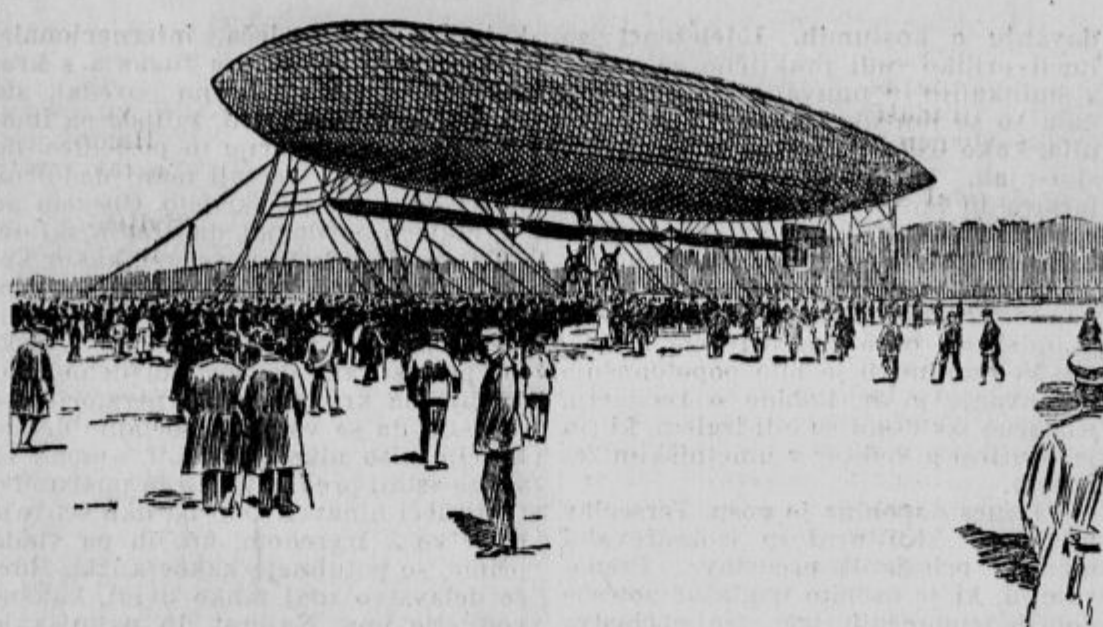
— **Od dne do dne intenzivnejše** je delo »Slovenske Straže« v korist obmejnemu Slovincem. Še intenzivnejše bi bilo lahko, če bi imela »Slovenska Straža« na razpolago še več denarnih sredstev, nego jih ima. Seveda se da temu na prav enostven način priti v okoliščini, na ta način, da se povzdigne razpečevanje blaga, ki je na prodaj v korist obmejnemu Slovincem. To je v prvi vrsti Kolinska kavna primes v korist obmejnemu Slovincem. Ta kavna primes je med vsemi kavni pridatki najboljša in pristno domače blago. Zato je v lastnem interesu naših gospodinj in njih narodna dolžnost, da kupujejo samo Kolinsko kavno primes v korist obmejnemu Slovincem! Pri nakupovanju je pa strogo treba paziti na to, da ima vsaka škatljica napis »v korist obmejnemu Slovincem« in pritisnjen pečat »Slovenske Straže«!

— **Vse zavedne Slovenke** hvalijo drože (kvas) »Slovenske Straže« iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8. — Naravno, ker so izborne! Priporočamo vsem trgovcem, da na naročajo edino te drože ter da se v kratkem času razširijo po vsem Slovenskem.

— **Grozen umor.** Ponoči 7. t. m. je spal na svojem podu v Ričicah pri Gračcu kmet Marko Peršič, oče šestero otrok. Zjutraj so ga našli mrtvega z groznimi ranami, zadanimi s sekuro po glavi in ledjih. Umorjeni je užival v vasi jako slab glas in ako se je zgodila kaka kraja ali požig, je sum padel vselej nanj. Najbrže se mu je sedaj kak sosed na tako grozovit način osvetil.

— **Pogorela** je hrvaška vas Virje, ki leži 5 km stran od Ormoža. Zgorelo je 20 hiš.

— **O pričetku šol** opozarjamo na današnji oglas domače tvrde Alfonz Breznik, Ljubljana, Kongresni trg št. 15, ki ima največjo zalogo vsega glasbenega orodja kakor tudi izposojevalnica klavirjev in harmonijev. Več v oglasu.

Vsled eksplozije nedavno zgoreli nemški vojaški zrakoplov »M. III.«

„Slovenska Straža“.

Nabralo se je kot Slomškov dar:

Po g. Jerneju Podpečan v Konjicah darovali č. gg. duhovniki pri milost. g. arhidijakonu 7 K 42 vin. — Anton Simčič, revizor deželne naklade, Ljubljana, mesečni donesek 1 K.

Prispevki podružnic:

Podružnica v St. Juriju ob Taboru dohodek slavnosti dne 27. avgusta t. l., 40 K. — Podružnica v Spodnji Idriji 58 K 54 vin. — Podružnica v Sv. Juriju ob Ščavnici 10 K. — Po podružnici sv. Ivan pri Trstu preostanek veselice, ki sta jo priredile Sv. ivanska in tržaška podružnica dne 10. julija t. l., 150 K.

Iz nabiralnikov:

Iz nabiralnikov »Slovenske Straže« v Celju 10 K. — Iz nabiralnikov podružnice »Slovenske Straže« v Podragi, po č. g. Gustavu Koller 6 K 20 v.

Pričetek šolskega leta je tu. Zopet se bo rabilo mnogo papirja. A kje ga naročiti? Kdor hoče imeti dober in cenen papir, ta naj se obrne na »Slovensko Stražo« v Ljubljani. »Slovenska Straža« ima veliko tovarniško zalogo najraznovrstnejšega papirja. Slavne krajne šolske svete in šolska vodstva, kakor tudi preč. župne, občinske in druge urade prosimo, naj naročajo edino le papir »Slovenske Straže«. Kdor bo enkrat poskusil, ta bo gotovo ostal naš stalni odjemalec. Obilna priznalna pisma pričajo, da ima »Slovenska Straža« res najboljši in najcenejši papir. Trgovci dobe znaten popust. Vzorci brezplačno.

Več tisoč kronc bi dobila »Slovenska Straža« na leto, ako bi vsak zavedni Slovenec zahteval po gostilnah računke listke v korist obmejnemu Slovincem. Posnemajte v tem oziru nasprotnike. Naj bi ne bilo slovenske gostilne, kjer bi ne bilo naših računskih listkov. Naročajo se v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani (Dunajska cesta 32, na dvorišču).

Kaj pa koleki? Ali veste, kaka je vaša narodna dolžnost v tem oziru? Na vsaki razglednici, na vsakem pismu bi moral biti prilepljen kolek »Slovenske Straže«. Ako bi se vsi Slovenci tega zavedali, bi bil vir dohodkov »Slovenske Straže« zelo pomnožen. Storite to! Raz-

prodajalci kolekov dobe 20 odstotkov popusta.

Na tisoče razglednic se razpošlje vsak dan po širni Sloveniji. Koliko bi lahko koristili obmejnemu Slovincem, ako bi kupovali razglednice »Slovenske Straže«, ki so jako lične. Zahtevajte jih povsod in povejte prodajalcem, da jih dobe v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani.

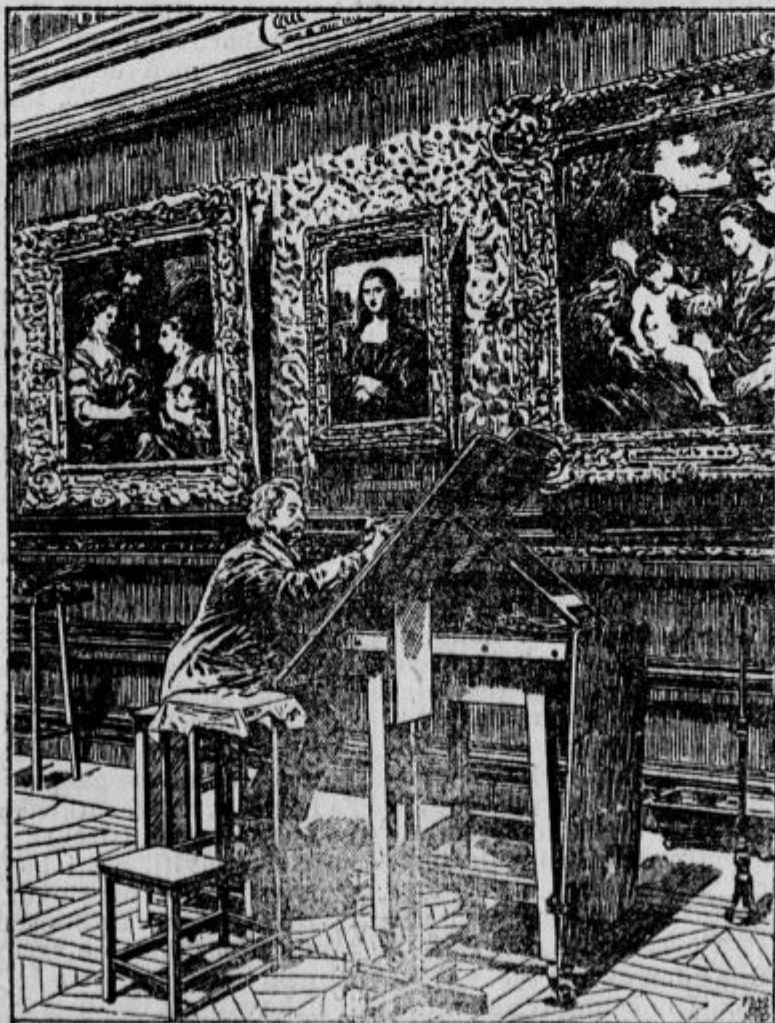
Dobre drože bi rad naročil, na ne vem kje. — Prijatelj, kar vsedi se in piši na Prvo jugoslovansko drožarno Jos. Košmerlj v Ljubljani. Tu se izdelujejo priznane najboljše drože. Samo enkrat poskusi in ne bo ti žal.

Pozor! Vsakdo naj pri nakupovanju blaga za obleke, ako hoče imeti dobro in trpežno blago, zahteva v vsaki trgovini blago z napisom »Zvezdna tkanina« in z znamko »Zlate repate zvezde«. To blago je najtrpežnejše za moške in ženske obleke, kakor tudi za perilo in se prodaja v korist obmejnemu Slovincem. Trgovci, ako se hočete prikupiti svojim odjemalcem, naročajte to izborno blago pri podjetju Zvezdnih tkanin Hermes v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5, nasproti glavne pošte.

Kolinska kavna primes se je vsled izborne kakovosti pri nas že tako udomačila, da je nobena slovenska gospodinja ne more pogrešati. Zahtevajte pa le ono v korist obmejnemu Slovincem, ki ima na ovitku pečat »Slovenske Straže«.

Zahtevajte povsod naše vžgalice! Zadnji čas se opaža, da liberalni komiji po mnogih krajih našim ljudem nočejo prodajati naših vžgalic ter da se kratkomalo lažejo, »da so pošle« itd. Naše somišljenice in naši somišljeniki naj vedno v vseh trgovinah in trafikah odločno zahtevajo naše vžgalice v korist obmejnemu Slovincem. Kjer jih še ni, jih takoj vpeljite! Liberalnim komijem, ki prikrivajo naše vžgalice, pa pojasnite stališče. Zahtevajte povsod od trgovcev, da takoj naroče vžgalice pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani!

Hitro in lepo se osnažijo obuvala, ako rabite čistilo za čevlje »Sava«, katero prodaja A. Kregar v Ljubljani. To čistilo je popolnoma neškodljivo in omehča tudi najtrše usnje.

Neki umetnik kopira Leonardo da Vincijevo Mono Liso, ki je bila nedavno v Louvru v Parizu ukradena.

Ljubljanske novice.

SKUPŠČINARJEM S. K. S. Z.

S. K. S. Z. ima jutri svojo letošnjo skupščino v pomlajeni, lepi palači. »Ljudskem Domu«. Udeležili se bodo skupščine prvoboritelji na polju prave ljudske prosvete, moške, ki se ne strahijo truda, žrtve in ne dela, da nudijo slovenskemu ljudstvu res pravo izobrazbo na temelju večno resničnih načel krščanske pravice. Za povzdigo misli resnice in za ljudski dobrobit je naša Slovenska Krščanska Socialna Zveza storila toliko, kolikor se prime-roma ni zgodilo nikjer na svetu. Odločna katoliška zavest med nami Slovenci ni še stara, resno, odločno in vztrajno delo za ljudsko izobrazbo v pravem demokratičnem katoliškem duhu med slovenskim ljudstvom se pa izvaja šele, odkar izpolnjuje naša S. K. S. Z. svoje vzvišeno zvanje. To znajo le tisti, ki so izpočetka sodelovali pri lepem, smotnem delu izobrazbe slovenskega katoliškega ljudstva v tistih časih, ko je bila volja dobra, navdušenja in pravega idealizma za svete naše svetinje veliko, organizacij, društev, ki bi ljudstvo izobraževala, pa nič. Danes je druga doba. S. K. S. Z. je ustanovila po slovenskih dolinah in gorah prav povsod katoliška slovenska izobraževalna društva, kjer se predava, predstavlja, poje, pošteno zabava. Orel, naša dika, naš ponos, delo in zvest del S. K. S. Z. Obramba izseljencev se je izvedla po Rafaelu pri nas po pritisku S. K. S. Z. Naša »Slovenska Straža« se je tudi porodila v krogu S. K. S. Z. Delavska organizacija se ima veliko zahvaliti S. K. S. Z. Jugoslovanska Stokovna Zveza se je porodila v sejah in na skupščinah S. K. S. Z. Jutri zboruje S. K. S. Z. in si začrta za nadaljnje delo nova pota in steze. Božji blagoslov spremljaj skupščino naše avantgarde, pozdravljamo mile nam došle goste iz cele ljubljene matere Slovenije.

Buči naj vihra, tuli piš,
Zastava zmage nam je križ!

Ij Zmaga S. L. S. v Ljubljani. Pri volitvah v pridobninso komisijo je zmagala S. L. S. v tretji in četrti skupini. Izvoljeni so v III. skupini: Ivan Ogrin, stavbeni mojster, Fran Pust ml., tesarski mojster; za namestnika Martin Lampret, gostilničar in posestnik in Jožef Weibel, ključavničar. V IV. skupini: Karl Majce, čevlarski mojster in Janez Pengov, podobar; za namestnika Alojzij Trink, mizarski mojster in Janez Kočar, mesar. — Čast zavednim volivcem!

Ij V nedeljo ob 7. uri je otvoritvena predstava »Lj. odra« »Divji lovec«. Blagajna se odpre ob pol 7. uri. Igra je najvestnejše naštudirana, v komparzeriji nastopi 60 ljudi, kulise so čarobno lepe, igra sama lepa in vredna, da si jo ogleda vsak! Užitek bo petje moškega in ženskega zbora glasbenega društva »Ljubljane« le še povečalo. V I. dejanju nastopi na odru 80 igralcev in igralke, vsi v slikovitih narodnih nošah! Med III. in IV. dejanjem je 20 minut odmora, da se občinstvo v bufetu lahko pokrepa. Kakor kaže predprodaja, bo gledišče razprodano. Pred predstavo ima g. dr. poslanec dr. Janez Ev. Krek slavnostni govor ob otvoritvi Lj. odra! Kdor bi prišel po 7. uri, bi moral čakati zunaj, dokler ne mine I. dejanje, ker je vstop v dvorano med igro strogo zabranjen! Zato se prosi slavno občinstvo, da pride pravočasno!

Ij Zveza Orlov v Ljubljani je založila krasne diplome za redne, podporne in ustanovne člane. Naroči si jo lahko vsak član posebej ali pa naj naroči odsek za več članov skupaj. En izvod brez okvira stane 2 K. Da je izbira res krasna in tisk lep, se lahko prepriča vsak, ako si ogleda razstavljeno diplomu v izložbi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Sezite po tej krasni diplomu!

Ij Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov priredi od 24. septembra do 2. oktobra t. l. v dvorani »Rokodelskega doma« razstavo svojih strokovnih tečajev. Na razstavi bodo izdelki, izvršeni v knjigoveškem, čevlarskem in krojaškem tečaju ter v tečaju za obrtno knjigovodstvo. Razstava se otvori v nedeljo, dne 24. septembra, ob 10. uri popoldne. Pri otvoritvi poje pevski zbor kantato »Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo« (besedilo zložil dr. J. Ev. Krek, uglasbil F. Ferjančič). Skušnja za imenovani nastop pevskega zbora je jutri, v nedeljo, 17. t. m., ob 11. uri v »Rokodelskem domu«.

Ij Pričetek šole. V Ljubljani je zopet zavladalo živahno vrvenje; mladina se vrača s počitnic, nastopila je šolska doba. Na ljudskih šolah se je pričel danes po cerkvenem opraviilu že reden pouk. — V stolnem mestu našem imamo zopet dve krasni šolski palači več: stavbo c. kr. državne obrtne šole

in poslopje IV. deške ljudske šole za fantiče šentjakobskega okolišča, kjer je nastanjena tudi nanovo otvornjena pomožna šola za duševno zaostale otroke. Lepo zidavo so danes po sv. maši s primerno svečanostjo in s cerkvenim blagoslovom, ki ga je izvršil mil. prelat Kalan kot zastopnik c. kr. mestnega šolskega sveta, izročili visokemu učnemu in vzgojnemu namenu.

Ij Vinska trgatav Slov. izobraževalnega in gospodarskega društva za Irnovsko in krakovsko predmestje, ki se vrši jutri popoldne na vrtu gostilne g. Weissa v Konjušni ulici, bo v resnici ena najlepših prireditev, kar jih je doslej priredilo to društvo. Odkrito lahko povemo, da bo na tej veselici prav lepa zabava in da je zanimanje za to veselico vseskozi prav veliko. Društveni odbor dela že par tednov, da bodo posetniki te veselice res zadovoljni. — Vstopnina 20 vinarjev za osebo. Trgateg se prične že ob 3. uri popoldne.

Ij »Jutru«. Prejeli smo: »Na laži, ki so bile v »Jutru« dne 15. septembra 1911 glede motne osebe radi šišenskih volitev objavljene, odgovarjam, da nisem bila v nobeni hiši radi volitev. Šla sem vpisat otroke v šolo in sem imela v torbici čez 25 šolskih spričeval. Sploh se jaz ne vtikam v nobeno politiko. Jaz sem hči c. kr. dež. višjega uradnika in sem patrijotična katoliška Avstrijanka, za drugo pa mi ni mar. Grofica Gabrijela Auersperg.«

Ij Na žalostno goro pohiti prihodnjo nedeljo, dne 24. septembra, ob 1. uri popoldne moška Marijina družba v Križankih. Želi se številne udeležbe.

Ij Glasbena šola »Ljubljane« sprejema gojence še danes in jutri popoldne v društvenih prostorih hotela »Union«. Že dosedanje število vpisanih kaže, da je zavod pridobil ugled in zaupanje, katero bo vestno in premišljeno delo podučujočih močij tekom leta gotovo še povzdignilo.

Ij Pevski zbor »Ljubljane« prične z ženskim zborom v ponedeljek, 18. t. m., točno ob pol 8. uri zvečer, z moškim zborom pa v sredo, 20. t. m., ob 8. uri zvečer. Vodja zbora bo letos izredno zaposlen, vsled česar bo z vajami brezobzirno točno ob določenih uri začenjal. Program letošnje sezone pa je tako krasen in bogat, kot ga ne najdemo v nobeni dosedanjih kroniki kateregakoli ljubljanskega društva. Seveda se bo ta program tudi dosledno izvedel in ne ostal na papirju. Posebno naše dijaštvo bo interesirano na teh večerih, namestjenih deloma serjozni glasbi, literaturi, Taliji in plemeniti zabavi. »Ljubljana« ima tudi že lepo knjižnico raznovrstnih knjig in revij, katerih vsebina naj bi se plodonosno zanesla v kroge naših ljudi. Tu bi dijak v svojo in drugih korist lahko posegel vmes. Tako bi se res izdatno služilo kulturi, katere potrebuje naš narod in ne samo posamezniki, ki mislijo in delajo sami zase, tako kot bi imeli monopol za kulturo in za — kultus. Vsled tega je pri nas kontingent razumnikov v umetnosti tako strašno majhen. Razširiti ta krog — to je namen in smisel »Ljubljane«! Prijatelji in sovražniki — sodelujte!

Ij Football - match F. M. Rapid, Gradec — F. S. K. Ilirija, Ljubljana se vrši jutri popoldne točno ob pol 5. uri na travniku za dirkalščem. Vstopnice se dobe v predprodaji še jutri do 12. ure ter od 4. ure naprej pri blagajnah na igrišču. Na travnik ima pristop samo kdor se izkaže z vstopnico in se mora vsakdo podvreči navodilom rediteljev, kateri imajo na levi roki bel trak z zeleno zvezdo.

Ij Ljudsko šolstvo. Suplent tretje mestne deške ljudske šole v Ljubljani, Ivan Dimnik, je imenovan na slovenski deški šoli Ciril Metodove družbe v Trstu.

Ij Osebnost. Poročil se je danes dr. Oton Fettich-Frankheim, odvetniški kandidat v Ljubljani, z gđ. Miro Fabjanovo, hčerke veleugledne ljubljanske rodbine. Čestitamo!

Osebnost. Deželni predsednik baron Schwarz se je včeraj vrnil z družino iz Radegunda pri Gradcu v Ljubljano.

— Vojaške vesti. Poveljstvo graškega armadnega zbora je pohvalilo stotnika pešpolka št. 7., Otmarja Heima za uspešno upraviteljstvo vojaških poslov in nadalje računškega podčastnika 17. pešpolka, Andreja Slaparja za njegovo 13letno, v vsakem oziru izbornu službovanje.

Ij Ljubljanska bo tekla nazaj! Dela v Gruberjevem prekopu se naglo nadaljujejo. Sedaj so se začele pa predpriprave za poglobljenje Ljubljanske. Plavačelji bageri že komaj čaka kdaj bodo začeli stopati svoj dolgi rivec v vodo. Pred Prulami je že navoženega lesa za zatvornico pred Gradaščico. Tudi provizorična pisarna že stoji. Istotako je za zatvornico mnogo lesa na Krakov-

skem nasipu. Zatvornico so že začeli graditi na desnem bregu Ljubljanske in ko bo končana, bode Ljubljana tekla od izliva Gradaščice nazaj, potem pa po poglobljenemu Gruberjevemu prekopu.

Ij Prvotni imeniki porotnikov za bodoče leto so še do vštete prihodnje srede javno razgrnjeni v mestnem razglaševalnem uradu. Vseh porotnikov je 548. Porotniške dolžnosti nimajo: vsi oni, ki še niso dosegli 30. leta svoje dobe in oni, ki so 60. leto že prekoračili. Dalje c. kr. uradniki, profesorji in učitelji, zdravniki in ranocelniki za vedno ter oni, ki so v zadnjem porotniškem zasedanju porotniški dolžnosti zadoštili, za dobo prihodnjega leta. Davčna mera znaša najmanj 40 K, da je kdo upravičen biti porotnik.

Ij Vrvenje po ljubljanskih ulicah se je pričelo. Letovičarji, vojaki, dijaki in drugi srečni dopustniki so se povrnil. Dijaki oblegajo šole in stara »borza« na Vodnikovem trgu je v polnem tiru. Cene padajo in rastejo od trenutka do trenutka in ko so knjige razprodane, odnosno nakupljene, gredo pa naši mladi, okrepljeni in za nadaljnje učenje pripravljajoči se »borzijanci« po raznih trgovinah, posebno jih v oči bodejo slaščičarji in grozdje. In sedaj je konec. Zopet se bode začelo večerno in jutranje mrmranje. Kdor se bode dobro učil, bode imel vesel Božič.

Ij »Kres« je napravilo predvčerajšnjim dopoldne več fantalinov v obližu nekega skladišča. Zaradi nepremišljenosti mladine bi bil ta kres lahko postal usoden. Ker se sedaj začno šole, paglavci ne bodo imeli časa za take zabave.

Ij Perutninarsko razstavo priredi odbor osrednje perutninarske zadruga dne 4. in 5. novembra t. l. v Ljubljani. Opozorjamo vse one, ki hočejo razstaviti perutnino, to je kokoši, gosi, race, purane in golobe ter tudi jajca posameznih vrst, že sedaj in jih prosimo, da se priglase pri podpisnem pravočasno in sicer najkasneje do 1. oktobra. Ob enem naj označijo plemo, katero namestavajo razstaviti. S to razstavo bo v zvezi tudi oddelek za domače zajce. — Natančnejše pojasnilo in program se objavi pravočasno v časopisih. — Ivan Zupan, nadučitelj v Dolskem p. Dol.

Ij Lahkomišljeni vajenec. Od nekega pekovskega mojstra v Šiški je pobegnil Avgust Novak. Dečko je zapravil izkupiček za kruh in ker se je bal, ali ga ni veselila ta obrt, je popustil košaro in izginil.

Ij Nasilen berač. Včeraj je po Tržaški cesti od hiše do hiše beračil 51letni vagant Feliks Kožar iz Turjaka. Ko mu je stražnik napovedal aretacijo, je skočil vanj ter ga začel tepiti in se z njim trgati. Bil je tako nasilen, da so ga morali odvesti v zapor z zelenim vozom. Mesto zaradi beračenja pri okrajnem, se bode moral zagovarjati zavoljo hudodelstva javnega nasilstva pri deželnem sodišču.

Ij Zaradi prepovedanega povratka v mesto je bil na Bleiweisovi cesti aretovan 51letni Franc Dimnik iz Zgor. Kašlja. Oddali so ga sodišču. — 49letni postopač Ivan Vulič iz Loga je moral pa tudi v zapor, ker preveč ljubi petke, dasiravno ima doma stanovanje, a tudi dela bi mu ne manjkalo, ko bi ne imel prenežnih rok.

Ij Izgubljeno in najdeno. Stolarjeva žena Ana Sever je izgubila žensko ročno torbico z manjšo vsoto denarja. Zidar Andrej Nikogar je izgubil denarnico s 4 kronami. Sodniški oficijal g. Ivan Benkovič je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

Ij Za kruhom. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 14 Slovencev in 20 Hrvatov. Nazaj je prišlo pa 15 Hrvatov.

Ij Umrli so v Ljubljani: Fran Röger, tiskarniškega vodje sin, 3 leta. — Rudolf Justin, rejenc, 7 mesecev. — Viktor Zupančič, rejenc, 2 meseca. — Katarina Mrzlikar, zasebnica, 32 let. — Bernardina Kastelic, kurjačeva hči, 7 mesecev.

Razne stvari.

Podpis anafalbetov. V Evropi nariše vsak anafabet, ki ne zna podpisati svojega imena, pred pričami na dotične listine križ. V Ameriki so pa iznašli popolnoma drugo metodo. Blagajnik mesta Milwaukee, mister Kelson, je imel ob plačilnih dneh vedno sitnosti, ker del mestnih delavcev ni znal podpisati pobotnič. Umna ameriška glava pa si je znala pomagati. Vsakemu delavcu je izročil kos kartona, na katerega je moral vsakdo takoj pritiskati svoj palec na prepiranem mestu. Plačilnega dne je moral delavec potem poleg prvega odtiska palca napraviti vedno drugi, s čemur se je popolnoma brezdomno dogotala identiteta delavca. Podpis te vrste je veliko bolj kara-

kterističen kot vsak drugi ter se je tudi izkazal v praksi kot popolnoma zanesljiv.

Kolera na Hrvaškem. V Vukovaru sta na kolero umrla ribič Hamburger in njegova žena, slednja na takozvani Suhi kolero.

Roman iz kmečkega življenja. Andrej Kralj, mlad kmet iz Vine na Ogrskem, se je preselil v Ameriko in ob neki priliki v New Yorku zabodel svojega nečaka, ker je sumil, da je bil v grešni zvezi z njegovo ženo v domovini. Da bi rešila moža, je žena potovala v New York in pred sodiščem izpovedala, da je res imela grešno znanje z umorjenim, nakar je sodišče Kralja obsodilo v majhno zaporno kazen. Ko je Kralj isto dostal, se je takoj odpeljal domov v Vine, kjer je ustrelil ženo, češ, da je pod prisego priznal, da mu je bila nezvesta, nato pa takoj zopet pobegnil nazaj v Ameriko.

Kupujte le vžigalice: »V korist obmejnim Slovincem«

Svarilo pred agentom. Od firme A. Luigard v Dunaju hodi po Kranjskem in Štajerskem zastopnik, ki ponuja papir, vizitnice, kuverte itd. Mož je star, siv, precej zgovoren, vzame naročilo in denar, toda naročenih reči ni, ker naročila firma ne pošlje. Vsak naj si ga dobro ogleda. Eden ki je nasedel.

*** Srednješolska pesmarica »Lira«** I. del — Hinko Družovič — je dotiskana in v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani na razpolago. Cena za brošur izvod 1 K 70 h, za vezan izvod 2 K 20 h.

Telefonska in brzojavna poročila.

ŽRTEV POŽARA V ZALOŠKI GORI.

Kranj, 16. septembra. Požar v Zaloški Gori je zahteval svojo žrtev. Včeraj popoldne je pobil puh od hudega ognja cerkvenika iz Zaloga Jožefa Konc. Ves popoldne in vso noč so ga klicali in iskali. Danes zjutraj ga je našel svak in še nekaj drugih mož, na njem je bila le še ena škornjica, vse drugo je zgorelo na njem. Ponesrečeni je oče petih nepreskrbljenih otročičev v starosti od 9 do 2 let. Uboga družina, ki je na tako grozen način oropana svojega roditelja.

DEMONSTRACIJE PROTI DRAGINJI.

Dunaj, 16. septembra. Jutri se napoveduje socialno-demokratska, Karpelesu v korist prirejena komedija, ki se je bo baje udeležilo 100.000 rdečkarjev. Policija je ukrenila obširne varnostne naprave. Pripravljeno je tudi vojaštvo za slučaj, če bodo rdeče ovčice imele skomine izvršiti svojo grožnjo, da pobesijo na plinove svetilke svoje nasprotnike.

STAVKA V TRŽAŠKI LUKI.

Trst, 16. septembra. Težaki-dinarji v prosti luki so sklenili, sklicujoč se na leta 1907, sklenjeno tarifno pogodbo med delodajalci in delavstvom v prosti luki, ki je veljavna tudi še sedaj, da ne pridejo na delo prej, dokler se ne uvede zopet dosedaj veljavni delavni čas, kakor ga določa tarifna pogodba iz leta 1907. Uvedel se je namreč, ne da bi bile o tem obveščene prej vse interesirane stranke, drug, daljši delavni čas, vzlic temu, da je še včeraj dopoldne ravnatelj javnih skladišč zagotovil delavski odbor, da se delavni čas ne izpremeni. Delavstvo je kratkoma zapustilo delo, ko je bilo obveščeno o izpremembi, in trdno vztraja pri svoji zahtevi, da ostane v veljavi dosedanj, po veljavni pogodbi določen čas.

MAŽARIZACIJA V SLAVONIJI.

Zagreb, 16. septembra. Mažarsko šolo v Osjeku obiskuje 710 otrok, v Zemunu 600, v Daruvaru in drugod po 200—250 otrok. Vseh otrok v mažarskih šolah na Hrvaškem je nad 10.000, število pa leto za letom grozno narašča.

MAŽARSKO VELEPOSESTVO PREŠLO V ČEŠKE ROKE.

Zagreb, 16. septembra. Češki stavbenik Zdenko Bodička iz Moravske je kupil veleposestvo grofa L. Saparija v Telkibanji in Regeci za 3.250.000 K. To posestvo je bilo nekdanj Rakocijevo. Bodička napravi na posestvu tovarno porcelana in ustanovi industrijo z lesom.

NAPAD NA STOLYPINA.

Peterburg, 16. septembra. Po II. dejanju se je dvignil Stolypin s svojega sedeža ter govoril z vojnim ministrom. V tem trenutku se mu je približal nek mlad človek, odvetniški pomočnik Bagrov, ki si je znal na nepojasnjen način preskrbeti parketni sedež. Okoli stojajoči so bili mnenja, da je mladi mož kak Stolypinov znanec. V naslednjem trenutku je potegnil Bagrov iz žepa

Browning - pištolo ter je ustrelil, ne da bi kaj zinil, iz neposredne bližine na Stolypina, ki se je zgrudil težko ranjen. Krogla je prodrla Stolypinu v hrbet, prodrla prsno mreno ter ranila tudi jetrta. Stolypin se je takoj zgrudil na tla ter je imel samo še toliko moči, da se je prekrižal. V hipu nato je počil drugi strel čegar krogla je ranila Stolypina na roki. Krogla pa je odskočila ter ranila nekega godca v orkestru na nogi.

Peterburg, 16. septembra. Brezdomno je, da je Bagrov izvršil napad iz političnih vzrokov. Nekateri listi zatrjujejo, da se vrši preiskava tudi proti večim višjim policijskim uradnikom, ki so na sumu, da so udeleženi pri eventuelni zaroti proti Stolypinu. Napadalec je takoj po aretaciji zaslišal preiskovalni sodnik. Izpovedal je, da je odvetniški pomočnik Bagrov, sin nekega kijevskega posestnika. Zakaj je izvršil atentat, ni hotel spočetka ničesar izpovedati, a je v nadaljni preiskavi izjavil, da je član socialne revolucionarne stranke, ki je sklenila, odstraniti Stolypina, ker je predložil vse smrtno obsodbo carju v potrjenje. Policija je mnenja, da je Bagrov izvršil po naročilu socialno revolucionarne stranke smrtno obsodbo nad Stolypinom ter da je bil za napad določen po žrebu.

Peterburg, 16. septembra. Poročila o Stolypinovem stanju so si zelo nasprotna. Akoravno se uradno zatrjuje, da je Stolypinovo stanje povoljno in da je vsekakor upati, da bo kljub težki poškodbi okrevaj, zatrjujejo zasebne vesti, da je Stolypinovo stanje popolnoma brezupno.

Peterburg, 16. septembra. Pojavljajo se tudi vesti, da so bile Bagrove kroglice zastrupljene in da ne more nobena zdravniška pomoč rešiti Stolypina.

Peterburg, 16. septembra. Aretacije in hišne preiskave so se vršile v Kijevu celo noč in se še nadaljujejo. Več sokrivcev in znancev Bagrova so zaprli.

Peterburg, 16. septembra. Napadalec Bagrov je sin veletrgovca Gregorija Bagrova, ki stanuje na Bibikovskem boulevardu v Kijevu. Bagrova celo v krogih njegovih najintimnejših prijateljev niso smatrali za revolucionarja. Gledališče, v katerem je bil izvršen napad, ima najboljšo opero v Rusiji. Carjeva loža je zidana na ta način, da ne more dospeti do nje nobena nepoklicana oseba. Pri slavnostni predstavi je bilo več kot tretjina navzočih tajnih policistov. Zlasti v bližini carja in Stolypina so bile ukrenjene najboljše odredbe, tako, da je skoro neumljivo, kako se je posrečilo napadalcu, izvršiti svoj načrt.

Peterburg, 16. septembra. Stolypinovo zdravstveno stanje se danes ponoči ni poslabšalo. Danes zjutraj so mu zdravniki vbrizgali morfin.

Dunaj, 16. septembra. Njegovo veličanstvo cesar je izjavil Stolypinu sožalje povodom napada. Tudi zunanji minister grof Aehrenthal je izrazil svoje sožalje.

Peterburg, 16. septembra. Potrjuje se poročilo, da je pripadal napadalec Bagrov ruski tajni policiji. Pred leti je bil že radi prekućjskih zločinov obsojen, a pomiloščen, nakar je vstopil v policijsko službo.

Peterburg, 16. septembra. Napadalec Bagrov je zaprt v ječo, v katere zapirajo na smrt obsojene zločince. Sodilo ga bo posebno sodišče.

Kijev, 16. septembra. Včeraj ob pol 8. uri zjutraj je obiskal car v bolnišnici ranjenega ministrskega predsednika Stolypina, o čegar stanju si je pustil od zdravnikov podrobno poročati.

Peterburg, 16. septembra. Natančnejša poročila o Stolypinovem zdravstvenem položaju izražajo upanje, da Stolypinove poškodbe niso tako nevarne, kot se je prvotno smatralo. Krogla je izpodrsnila ob rebrih ter običala v hrbtu, ne da bi poškodovala važnejših notranjih organov.

PREKUCIJA NA ŠPANSKEM.

Madrid, 16. septembra. Na Španskem se dogajajo hude stvari. Z Bilbaoom so pretrgane vse zveze. Poroča se, da prekucuh poškodujejo tujo last. Vstaši so z dinamitom pognali v zrak neko rudniško železnico.

TRIPOLIČANSKO VPRAŠANJE.

Carigrad, 16. septembra. Turško časopisje zelo ostro piše proti Italiji. Novi guverner Tripolisa, Bakir, je izjavil napram zastopniku lista »Jeune Turca«: »Ako bo Italija kaj započela v Tripolisu, bo to roparski čin. Tripoličani jih bodo zapodili brez orožja.« List »Ikdam« piše: »Prazen izgovor je, ako Italija izjavlja, da se zanemarija v Tripolisu njene interese.« List »Hikmet« izjavlja: »Banca di Roma si je znala osvojiti posest Tripoličanov, tako da je dežela ubožala. Vsi Turki naj se združijo, da zavrnejo napad na turško ozemlje!«

VSTAJA NA KITAJSKEM.

London, 16. septembra. Iz Pekina so došle nadaljne vesti o vstaji v Sečuanu. V Cengfuju so vstaji zažgali palačo podkralja. Mnogi vstaji so padli v boju z vojniki, ki so streljali s topovi. Inozemci beže pod vojaškim varstvom v Čungkin.

POTRES V SIENI.

Siena, 16. septembra. Skoda, ki jo je povzročil potres, je veliko večja, kot se je prvotno mislilo. Poškodovane so štiri cerkve, stolnica je padel na zemljo nek velik kip, vseučiliška palača ima velike razpoke. Včeraj ponoči so se čutili novi potresni sunki.

VSTAJA NA ŠPANSKEM.

Madrid, 16. septembra. Zadnja poročila, ki jih je vlada prejela o generalni stavki v Bilbau in okolici, se glase zelo kritično. Spopadi z vojaškimi četami se ponavljajo. Stavkujoči delavci so razrušili železniške mostove in signalne naprave. Ministrski predsednik Canalejas je izjavil napram nekaterim časnikarjem, da je postala stavka popolnoma revolucionarnega značaja. Vlada bo v slučaju potrebe poslala 70.000 mož vojaštva v vstaško pokrajino.

STAVKARSKI IZGREDI.

Parma, 16. septembra. Stavkujoči zidarji, okoli 800 po številu, so napadli vojaštvo, ki je stražilo nekatera stavbišča. Stavkujoči zidarji so obmetavali vojske z opeko in apnom. Okoli 70 vojakov je bilo ranjenih, dva demonstranta in neka stara ženska pa so bili smrtno nevarno ranjeni. Izgredi se nadaljujejo.

Francoska in nemška vojna moč.

Francija meri 536.464 km², njene kolonije pa 5.947.779 km²; prebivalcev ima 39.252.267 (73,7 na km²) in kolonije 50.509.244.

Vojni proračun za vojsko na suhem znaša 799.874.980 frankov, za mornarico pa 333.845.628 frankov na leto. Leta 1910. je bilo razun tega naknadno dovoljenih še 42.344.634 frankov. Potemtakem odpade na glavo vsakega Francoza 33 frankov vojnega davka.

Moč francoske vojske bi imela v mirnem času znašati 578.000 mož, vendar tega števila nobenkrat ne doseže. Francija ima 20 vojnih zborov (19 doma v Evropi, enega v severni Afriki), v vojnem času se jih sestavi še pet. Za časa vojne ima Francija:

1096 pehotnih bataljonov ali 1 milijon 96 tisoč pušk; 587 konjeniških švadronev ali 88.050 mož; 823 baterij ali 246.900 mož; skupaj 1.430.950 mož.

Od 1. marca letos ima Francija 2880 topov.

K temu pride še domobranstvo, ki šteje 1.200.000 mož, dalje 50.000 konjenikov in kakih 3300 topov.

Nemčija meri 542.072 km², s takozvanim varstvenim ozemljem pa 3.146.092 km².

Leta 1908. so našli 63.017.000 prebivalcev (116 na km²), skupaj z varstvenim ozemljem pa 75.415.612 prebivalcev. (Na 1000 vojaških novincev je odpadlo leta 1907. samo 0,2 analfabetov.)

Vojni proračun za l. 1909/1910 izkazuje 952.800.905 K. Odpade torej na posameznega prebivalca 261 krone vojnega davka.

V vojnem času ima Nemčija 23 vojnih zborov I. razreda, ki štejejo:

962 pehotnih polkov ali 985.000 mož; 528 konjeniških švadronev ali 80.000 mož; 828 topniških baterij ali 635.000 mož; skupaj 1.700.000 mož.

Topov ima 4968 in 888 strojnih pušk.

K temu je prišteti še najmanj: a) 23 pehotnih in b) 11 konjeniških divizij rezerve.

Cete II. razreda z domobranstvom štejejo: a) 1.600.000 mož in 1656 topov; b) 500.000 mož črnovojnikov; c) 30.000 mož izvežbane rezerve in 66 strojnih pušk.

Nemčija torej Francijo že po številu vojske precej prekaša, nepresežno bolj pa seveda še po izvrstni upravi in pa — kar je glavno — po strogi disciplini.

Veleznačilno je tudi, kar poročajo listi o letošnjih obojestranskih demonstracijah mornariških vajah v Kielu in Toulonu (4. in 5. septembra). Nasproti 72 topovom po 28 do 30 cm in 60 topovom po 24 cm v Toulonu je stalo v Kielu 144 topov po 28 do 30 cm in 22 topov po 24 cm. Vaje so Nemce silno navdušile, da jih je iznova prevzela zmagoslavna zavest: »Lieb Vaterland, magst ruhig sein...« Tako pišejo nemški listi ter pristavljajo, da so te razburiljive, težavne, a sijajno izvedene nemške mornariške vaje prav dale nemškemu cesarju, ki je nedavno rekel, da je k takemu poslu treba jeklenih živcev, a take živce da ima edino le

nemška rasa. Ne ladje, marveč ljudje odločajo boj, tako se tolažijo Nemci z ozirom na gromno pomorsko moč združenih sovražnikov, in kdo ve, če jim zgodovina — če res pride do resnega — ne bo dala prav.

Francija ima prehudega notranjega sovražnika: internacionalno svobodomiselnost in revolucionarnost ter pomehuženje ljudstva.

Sicer pa celo neki francoski vojaški kritik v »Journalu« pomorske vaje v Toulonu upravlja uničevalno presojo; pravi, da so ladje v mali megli popolnoma druga drugo zgrešile in da je bilo vse zmešano. Gorje, če bi se bilo tako v vojski zgodilo! Dotični kritik je Ludovik Nandeauss, piše pa o zadnjih francoskih pomorskih vajah sledeče: Brodovje, ki mu je poveljeval prejšnji mornariški minister admiral de Lapeyrère, obstoječe iz 5 ladij tipa »Danton«, 4 križaric in dveh oddelkov torpednih lovcov, je oblegalo drugi del brodovja (poveljnik admiral Aubert), sestoječe iz 6 tipov »Patrie«-je, 7 starih bojnih ladij, 3 križaric in dveh oddelkov torpednih čolnov, zbran v pristanišču Salins d'Hieres. V sredo ponoči proti 3. uri zjutraj je dobil admiral de Lapeyrère obvestilo, da skuša sovražno brodovje uiti iz luke. Takoj je poveljeval lov za sovražnimi ladjami, ki jih je bilo kmalu opaziti onstran otoka Levant, kako beže proti vzhodu. Dohiteli smo jih in admiral Aubert je moral sprejeti boj. Ob 7. uri zjutraj sta bila brodovja le še 5 km oddaljena drug od drugega, in ko bi boj ne bil le fingiran, bi dim topov napolnil ozračje.

Tedaj pa je naenkrat gosta, neprodna megla pokrila brodovja, ladje so druga drugo popolnoma izgubile izpred oči.

V tem položaju so poveljniki de Lapeyrèrejevega brodovja smatrali za manj nevarno, ako ladje plovejo dalje, nego da bi se ustavile. Edina znamenja so bili glasovi tromb in rogov.

Ob pol desetih prisije solnce in na mah razžene meglo. In kaj smo videli? Brodovje admirala de Lapeyrère je bilo docela razpršeno in v največjem neredu popolnoma izpostavljeno sovražniku, čegar brodovje je ostalo v najlepšem bojnem redu. Te sedmere stare oklopnice vadijo namreč v Océanu in Rokavu, zato je njih častništvo in moštvo veliko bolj izvežbano, nego ono sredozemskega brodovja, ki si ob megli ne vé pomagati. Edina ladja admirala Auberta, ki je to noč zgrešila smer in se oddaljila od brodovja, je imela za poveljnika častnika, ki ni služil v severnih morjih.

Ako bi se v resnični vojni zgodilo kakemu brodovju kaj takega, kar je topot pri vajah zadelo admirala de Lapeyrère, bi bila zanj neizbežna posledica strašno razdejanje.

Poročilo iz deželne porodnišnice v Zagrebu: Naravna Franc Jožef-ova grenčica se je mnogokrat in z najboljšim uspehom predpisovala pri porodnicah. Učinek je bil vsakokrat zanesljivo odvedljiv in se lahko smatra »Franc Jožef-ovo« grenčico kot najboljšo odvajalno sredstvo v otroški postelji. 6

Kdo hoče doseči visoko starost?

Profesor Mečnikov, slavnj vodja Pasteurjevega zavoda v Parizu, trdi da je uživanje kislega mleka, ki ga največ bacilov kislega mleka, najbolj zdravo in razumna vsebuje še mnogo maya-bacilov, ki so po izjavi tega in drugih zdravniških veččakov neobhodno potrebni za doseg dolgega življenja, dalje za ozdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, posebno proti zaprtju. Več o tem nahaja cenjeni bralec v današnji prilogi tvrdke bratje Hiller pod naslovom »Bitka med bacili«.

Za prezgodnje otroke.

Na prehranitev in razvoj prezgodaj rojenih otrok se mora prav posebno in skrbno paziti. Tukaj se jnaščuje vsaka napaka in vsaka zamuda. Ravno takim otrokom se izkaže Scott-ova ribjeoljna-emulzija, redno zaužita v primerni količini, kot pravi blagoslov. Razvoj takih prezgodnjih otrok se s Pri nakupu naj se zahteva izrecno Scott-ovo emulzijo. Znamka »Scott«, ki je že nad deset let vpeljana, jamči za dobroto in učinek. Cena: 250 K. — Dobi se po vseh lekarnah.

SCOTT-ovo EMULZIJ

večkrat tako poviša, da se po kratkem času niti po cvetočem obrazu, niti po čvrstem telesnem razvoju in ojačenju kosti nikakor ne razločujejo od drugih otrok. Scott-ova emulzija je popolnoma lahka prebavna in tako prijetno dišeča, da jo celo dojenček brez vsakega obotavljanja zaužije in lahko prebavi.

Gotovo govejo juho

najboljšega okusa dajo

MAGGI kocke

à 5 vinarjev.

Pazi naj se natančno na ime **MAGGI** in na varstveno znamko zvezdo s križcem. Druge kocke niso **MAGGI**-jeve.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 16. septembra.

Pšenica za oktober 1911	11'65
Pšenica za april 1912	11'95
Rž za oktober 1911	10'14
Rž za april 1912	10'53
Oves za oktober 1911	9'44
Oves za april 1912	9'71
Koruza za september 1911	8'60
Koruza za maj 1912	8'28

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Vrednosti v 24 urah v mm
15	9. zveč.	733'0	17'0	sr. zah.	del. jasno	
16	7. zjut.	734'3	14'5	sl. jvzh.	pol. obl.	6'4
	2. pop.	734'2	21'5	sr. jvzh.	sk. obl.	
Srednja včerajšnja temp. 18'7° norm. 14'8°.						

Kurzi efektov in menjic.

dne 15. septembra 1911.

Skupna 4% konv. renta, maj—november	92—
Skupna 4% konv. renta, januar—julij	92—
Skupna 4-2% papirna renta, februar—avgust	95'40
Skupna 4-2% srebrna renta, april—oktober	95'40
Avstrijska zlata renta	115'70
Avstrijska kronska renta 4%	92—
Avstrijska investic. renta 3 1/2%	80'35
Ogrska zlata renta 4%	111'05
Ogrska kronska renta 4%	90'70
Ogrska investicijska renta 3 1/2%	80—
Delnice avstrijsko-ogrške banke	19'82
Kreditne delnice	646'50
London vista	241'17 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 mark	117'75
20 mark	23'53
20 frankov	19'16
Italijanski bankovci	94'80
Rublji	2'54 1/2

AVTOMOBILI LAURIN & KLEMENT

priznana najboljši izdelek
LAURIN & KLEMENT
ako dr. Mladoboloslav
Podruž.: Trst, Acquedotto
St. 45. — Zastop.: Mikodan
& Wetzke, Gradec.

896

Dr. Evgen Gallatia

odpotoval

2758

Za otroške bolezni,

za katere je tako pogostem potrebno kisline imajoča sredstva, posebno opozarjajo zdravniki na

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

ter je posebno pripravna zaradi svojega miloga vpliva in jo toraj zapisujejo pri želodčni kislini škrofeljnih, krvicah, otoku žlez itd. in ravno tako pri kataru sapnika in oslovem kašlju. (Dvornega svetnika Löschnerja onomografija o Giesshübl Sauerbrunn.

Izvirke: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilne kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franco.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih špecerijskih prodajalnicah in trgovinah s jestvinami in vinom.

Zalega pri Mihael Kastner-u. Peter Lasniku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 11452—49

Naprodaj sta takoj **due hiši** prostovoljno

na mnogobojljenem prostoru v Ljubljani. Kje, se izve v upravnistvu tega lista. 2134

Ceno češko posteljno perje.

Kilo sivega puljenega K 2.—, boljšega K 2-2/2 polbelega K 3-3/2, belega K 4-20, prama kakot puh mehkega K 6.—, valenirima K 7-20, najboljša vrsta K 8-40. Puh siv K 6.—, bel K 12.—, najfinjši prsi puh K 14-40. Od 5 kg naprej franco. Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega ko. inleta, pernica ali spod blazina 180 cm dolga 116 cm široka po K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 21.—, 200 cm dolga 140 cm široka po K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—, zglavnica 80 cm dolga 58 cm široka po K 3.—, 3'50, 4.—, 50 cm dolga 70 široka po K 4'50, 5'50, 6'—, Razposiljanje franco po povzetju od K 10.— naprej. Zamenjava dovoljena, za neugajajoče denar nazaj. Polzkušnje in cenovniki franco.

Artur Wollner, Lobes pri Plznu 159, Češko.

Dobre

vinske sode

iz hrastovega lesa, prav močne in nekatere skoraj nove

od 56—100 litrov
" 200—500 "
" 600—1000 "

proda po nizki ceni

Fran Cascio 2784 1

vinski trgovec

Lingerjeva ulica 1, za Škofijo

Priporoča se tudi najfinjši vermouth po zelo ugodni ceni.

Priporočamo

drože (kvas) iz drožarne Josipa Košmerl

Ljubljana, Frančišk. ulica št. 8.

Izborna blago! Točna postrežba.

Zahtevajte drože v prid »Slov. Straže!«

Proda se stara, dobro idoča 2791

trgovina

s prodajo tobaka v prijaznem kraju ob glavni cesti. Več se poizve pri I. Vidali, Mengeš, št. 57.

Gostilna v Lescah

na Gorenjskem, dobro idoča, se odda pod ugodnimi pogoji takoj v najem. Poizve se pri oskrbniku Vinko Resmanu v Radovljici. 2778

Več vagonov sadja

za mošt kupim takoj po najvišji ceni

in proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe

pod »Sadje« na upravo »Slovenca«.

Z gospodarskega tirišča.

O splošnem gospodarskem položaju danes ni prijetno pisati. O draginji in o draginskih izgredih dohajajo poročila s celega sveta. Hljene, ki povzročajo draginjo pri nas in onstran oceana, bogati v trutih in kartelih združeni milijarderji in milijonarji se reže, ker koristi draginja zgolj njim, ljudem s polnimi denarnicami. Letošnja suša je napravila osobito alpskim živinorejcem velikansko, neprecenljivo škodo. Gorati kraji, ki leže višje, nimajo vode. Živino napajajo po mlakužah z nezdravo vodo. Vodnjake hribovci zapirajo in so le nekaj ur na dan odprti. Tako se poroča z Zgornjega Avstrijskega in Solnograškega, a prebivalstvo ne trpi zgolj vsled pomanjkanja vode, marveč ravno radi pomanjkanja vode so se v teh dveh pokrajinah vgnezdile kužne živalske bolezni. Do 730.000 drage goveje živine je v nevarnosti, živine, ki je vredna do 100 milijonov kron!

Tudi v naših gorah je letos zelo pomanjkalo vode. Na planinah so morali z nekaterih planin goniti živino po več ur daleč napajat. Huda suša je našemu kmetu uničila otavo, tudi repa in zelje jako slabo kažeta. Vsahnilo so studenci, ki jim o najhujših sušah ni primanjkovalo vode. Ker je bila letošnja prva košnja pri nas zelo dobra, bodo naši živinorejci pač prerediti zmanjšano število govedi, a jesenska paša sama kot taka je zelo slaba in če ne dobimo kmalu večjega dežja, se bo težko popravila v toliko, da bo zadoščala za zimo. Hujše bo za prešičorejce. Cena prešičem je že tako padla, da je strah. Mestno prebivalstvo seveda tega ne čuti, ker znajo že skrbeti tisti, ki preskrbujejo meščana z mesom, da se cena mesa ne zniža, če se dobi blago še po tako nizki ceni iz prve roke.

V Nemčiji se čuti že zdaj pomanjkanje krme, pri nas v Avstriji radi ugodne prve košnje še ne toliko, a kmetje po alpskih deželah že zdaj rabijo radi slabe paše zimsko seno.

Kljub slabemu času naših živinorejcev kriče salonski socialni demokrati še zdaj o kmečkih oderuhih, ki niso niker dovolj siti in kar je takih in podobnih rdečih puhlic, ki so zelo poceni, ker tistega, ki jih rabi, nič ne bole.

Izjemoma beležimo danes osamljeno pravično sodbo od strani socialnega demokrata. Če bi kdo mislil, da so splošni pravični soditi naši rdeči siti »Zarjanski« modrijani, bi se zelo zmotil. Socialno-demokratska »Rheinische Zeitung« (št. 185) piše:

»Trajna suša uničuje vsak dan kmetovo upanje. Najslabše je živinorejčovo stanje. Ne zna, kje naj dobi potrebno krmo. Polja in deteljišča so prazna, skoraj ožgana. Prva košnja (v Nemčiji) je bila tudi zelo slaba, tako da primanjkuje kmetom že zdaj krme. Že zdaj so porabili kmetje krmo, kar se še dozdaj ni pripetilo. Dohodki, ki jih prinaša mleko in surovo maslo, zato zaostajajo za dohodki prejšnjih let. Gotovo je, da se povisajo cene mleku in surovemu maslu.

Celo radikalna socialistična »Leipziger Volkszeitung« (št. 179) piše: »Tožbe o visokih cenah krmi in da se mlekarstvo ne izplača, so gotovo upravičene.«

Kljub temu bodo seveda naši »Zarjani« še nadalje kričali, kako izborna se godi kmetu!

Kako krivično je očitano, da dela kmet draginjo, nam kaže tudi sledeče dejstvo. Žitne cene nič ne padajo, dasi smo imeli lani in letos naravnost zelo dobri žitni letini. Žitni veletržci so že tako dobro združeni, da kljub svojim velikanskim žitnim zalogam drže visoko ceno žitu, od česar nima koristi ne kmet in ne tisti, ki kupuje moko in žito.

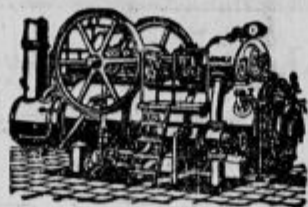
Komaj se bliža jesen, se že čuje, da bodo v Londonu in Berlinu podražili denar, ki ga zelo manjka. Najbolj so udarjeni Nemci, ki so svoj denar nalagali v amerišanska podjetja. Amerika pa gospodarsko ne stoji več tako izborna, kakor je stala pred leti.

Somišljeniki! Podpirajte — Ljudski sklad! Prispevke sprejema tajništvo S. L. S., Miklošičeva cesta št. 6.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica na Dunaju: III. Am Heumarkt šte. 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljenjem.

Originalno strojedelstvo Wolf 10—800 k. s.

obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom, za industrijo in poljedelstvo.

3329—26

Dosedaj izdelanih na 720.000 k. s.

KEILOV LAK

Keilova bela glazura za umivalne mize 90 vin.

Keilova voščena pasta za parket 90 vin.

Keilov zlat lak za okvire 40 vin.

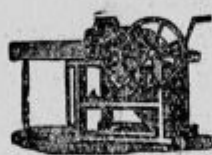
Keilov lak za slavnike v vseh barvah.

Keilova pasta za čevlje 30 vin. se vedno dobiva pri

najboljša prevleka za mehek pod **Leskovec & Meden, Ljubljana.**

Postojna: Anton Ditrich. Škofja Loka: Matej Žigon. Kočevje: Fran Loy. Idrija: Valentin Lapajne. Kranj: Franz Dolenz. Radovljica: Oton Homann. Novo Mesto: I. Picek. Kamnik: Ed. Hajek. Črnomelj: Anton Zurec. 2581 (6)

MLATILNICE

lahko tekoče z rokami za goniti

mlatilnice vsakovrstne z vrtilom (gepeljni).

mlatilnice z motorjem na bencin (najceneja

gonilna sila) kakor tudi vsi poljedelski stroji po 603

zelo znižanih cenah

pri

Karol Kavšeka nasledniku

SCHNEIDER & VEROVŠEK

trgovina z železnino v Ljubljani, Dunajska cesta 16.

Vsakdo naj se v svojo korist prepriča, preden kupi kak stroj.

ANTON ŠARC, Ljubljana.

Izdelovanje perila, pralnica in svetlolikalnica na električen obrat, priporoča zelo dobro in solidno izdelano perilo po nizkih cenah.

Opreme za neweste!

Perilo za deklice in dečke, za otroke, platno šifon, švicarske vezenine, se kupi zelo ugodno, rjuhe, brisalke, prte, prtice, nogovice, maje.

Tetra-perilo

za gospode in gospe. Kdor trpi na prehladu reumatizmu, trganju in ishiji, naj le to perilo nosi, ta poskušnja bode vsacega zadovoljila.

Vzorci so vsakemu na razpolago.

1787 (1)

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana

Turški trg št. 7

Ljubljana

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otroški vozički itd.

Ustanovljena 1847.

Najnižje cene.

3304

Najsolidnejše blago.

Ustanovljena 1847.

Književnost.

* **Knjiga o lepem vedenju.** Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Cena lepo opremljeni knjigi 3 K, elegantno vezani 4 K. — Tako dobre knjige na tem polju po soglasnem mnenju kritike slovensko slovstvo ne pozna in celo drugi narodi nimajo v tem oziru kaj boljšega pokazati. — Knjiga je neobhodno potreben kašipot za lepo vedenje v domači hiši, javnosti in v vseh prilikah družabnega življenja, zato je tako za priprostega človeka kakor za izobražena jednako potreben kašipot.

* **Hinko Družovič-eva Srednješolska pesmarica »Lira«**, I. del, je ravno izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne«; velja broširana 1 K 70 vin., vezana v platno 2 K 20 vin. O tej pesmarici, ki je ne le za naše srednješolske zavode, temveč tudi prav posebno za naša pevka društva in za vsakega posameznega samouka izredne teoretične in praktične vrednosti, bomo v kratkem bolj obširno izpregovorili.

* **Ilustrovani kašipot za Ljubljano.** Sestavil Ivan Robida s pridejanim načrtom mesta Ljubljane. Cena 1 K 20 h in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani ter je za tujca in domačina velike praktične vrednosti; nudi tudi za domačina mnogo novega in zanimivega. Isti kašipot se dobi tudi v nemškem jeziku.

* **Načrt Ljubljane**, zelo pregleden in natančen do podrobnosti, se dobi v dveh barvah za ceno 30 h in v petih barvah za ceno 50 h. Na razpolago je v slovenskem pa tudi v nemškem jeziku.

* **Učna knjiga francoskega jezika** za srednje in njim sorodne šole. II. del. Spisal Friderik Juvančič, je ravno izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Cena v platno vezani knjigi 3 K. Ob koncu knjige je slovarček, daje 24 krasnih slik Pariza in načrt.

* **Grafenauer: Zgodovina novejšega slovenskega slovstva.** II. del. Doba narodnega prebujenja (1848—1868). Ljubljana 1911. Založila »Katoliška Bukvarna«. Da je to klasična knjiga prve vrste, kakršnih imamo malo Slovence, nam povedo strokovne ocene, ki jih čitamo v naših revijah. Posebno se odlikuje knjiga po svoji temeljitosti in zanesljivosti, s katero popisuje življenje in delovanje posameznih pisateljev. — »Dom in Svet« pravi, da stoji v tem oziru Grafenauerjeva knjiga na vrhuncu znanstvenega dela in tudi stilistično se čita kakor zanimiva povest, tako da ima bralec pravi užitek. V dolgi vrsti se vrstijo pred nami znana, draga nam imena z drugimi že nekoliko pozabljenimi, nobena važnejša osebnost ni izpuščena in pri vsaki izvemo vse, kar tvori jedro nje delovanja. Mnoge izmed opisanih oseb smo poznali osebno in je knjiga za nas še tembolj zanimiva, ker so nam tu opisani pisatelji tako blizu po času. Pisatelj je ogromno snov obdelal tako, da govori najprej o starejšem pisateljskem rodu te dobe (Bleiwis, L. Jeran, Fr. Svetličič, M. Vilhar, Ant. Žakelj, Koseski, Malavašič itd.), potem o začetnikih novega časa: L. Toman, Josipina Urbančič, Razlag, Fr. Cegnar, Mat. Valjavec, L. Svetec, Jan. Trdina, Davorin Trstenjak, Ant. Janežič, poseben odstavek zavzema Fr. Levstik, nato pride Simon Jenko in mlajši rod Fr. Erjavec, Val. Mandelc, Val. Zarnik, Jan. Menzinger, f. Kosmač, Fr. Zakrajšek, Val. Slancink, Ant. Zupančič, Andrejčkov Jože in pesniki: A. Umek, Gr. Krek, Jan. Bilc, dekan Iv. Vesel, Frankolski in R. Silvester. — Grafenauerjeve slovstvene zgodovine sta izšla doslej dva dela. I. del obsega dobo od Pohlina do Prešern na 153. straneh. Cena za broširan izvod je 2 K, za kartoniran 1 K 50 h, za v platno vezan 2 K 80 h. Zelo obširni drugi del pa obsega zgoraj opisano literarno zgodovino na VIII. + 475 straneh. Cena za broširan izvod 6 K 20 h, za vezan 7 K 20 h.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veseljih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Brzjovke:

Prometbanka Ljubljana.

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 29 podružnic.

Sitnarjeva ulica št. 6.

Dejniški kapital in reserve 52.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

2094

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja.

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vseskar brezplačno.

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega Francka“ s kav-
nim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje
nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kako-
vosti našel je pravi Franck toli priljubljeni spre-
jem v slehernem gospodinjstvu.

1553 6

MARXOZE EMAIL

in glazure za tla izborne
specialitete, ki se naglo suše
in jih vsak lahko rabi.

Zaloga tovarne za lake
Ludvika Marxa

2232 pri trdnji BRATA EBERL, LJUBLJANA. 12-1

25 Marijinih pesmi

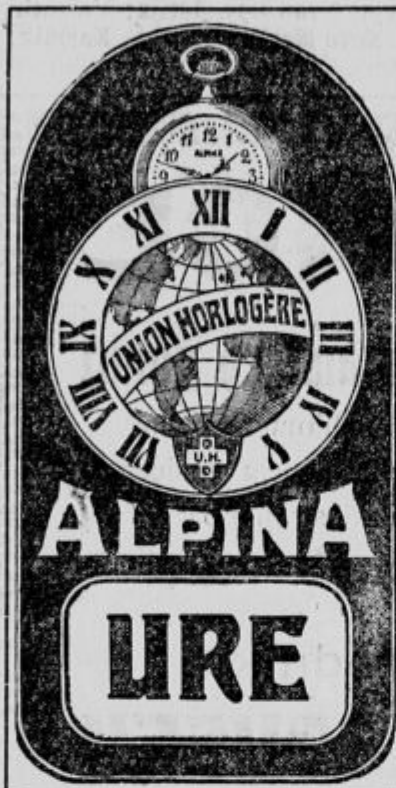
(Riharjevi in drugi napevi.) Drugi natis.
Partitura in glasovi broširano. Part. K 2—,
glasovi à 30 vin. V zalogi so še: Mašne,
partitura K 1—, Litanijske: Lavretanske (se-
meniške) 30 vin. Sv. Jožefa 20 v, Narodne:
Trije moški zbori, 1. Bratom Orlom! 2. Slov.
Straža in 3. Slavček, partitura 50 vin.
Ako se naroči po nakaznici nad 10 kosov,
je 10 procentov popusta in poštne prosto,
pri založniku **Josip Sicherl v Ribnici**.
Dobijo se tudi v **Kat. Bukvarni v Ljubljani**.

LEPO STANOVANJE

na Mestnem trgu št. 22, v drugem
nadstr., obstoječe iz več lepih sob s
pritiklinami vred, se takoj ali za no-
vembrov termin odda. Poizve se **Klju-
čavničarska ulica 2, III. nadstr.** 2728

365 (35)

Svoj izdelek **ostro žgane**
strojne, zidne in zarezane strešne
OPEKE prve vrste
priporoča **J. Knez v Ljubljani**.
Sprejme tudi zastopnike za razprodajo zarezanih strešnikov.

Priznana na večja, resnično domača, že 25 let
obstoječa eksportna tovarna.

Franc Čuden, urar
Ljubljana, Prešernova ulica 1

samo nasproti Frančiškanske cerkve

je delničar

največjih tovarn švicarskih ur »Union« v Genovi in Biele
on torej lahko po originalno tovarniških cenah

garantirano zanesljive, v vseh legah in temperaturah po
njegovem astronomičnem regulatorju regulirane, svetovno
znane

Alpina ure

z matematično preciznim kolesjem v zlatu, tulu, srebru,
nikeljnu in jeklu

prodaja.

637 1

Nedosežno velika izbira. — Večletno jamstvo. — Ceniki
zastoj in poštne prosti.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivač streh in klepar, vpeljač strel-
vodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izvrše-
vanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim
škrljem z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Habschek

z izbočno in ploščnato opeko, lesno-ce-
mentno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska
dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštne prosto.

658

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

objavlja ob začetku šolskega leta sledeče knjige:

Katoliški verouk za višje razrede sred-
njih šol.

I. knjiga Resničnost katoliške vere. (Dr. Iv.
Svetina) platno K 280.

II. knjiga Resnice katoliške vere. (Dr. Gr.
Pečjak) platno K 280.

III. knjiga Življenje po katoliš. veri. (Dr. Gr.
Pečjak) platno K 280.

Pozor! Za gg. duhovnike in laike je prire-
jena posebna izdaja z obširnim stvarnim
kazalom. Naroča se pod imenom „Kato-
liška etika“. Cena K 280.

Kdor še ni kupil II. dela „Resnice katoliške
vere“ naj si omisli rajši obe Dr. Pečja-
kovi knjigi v skupni vezavi in s skupnim
stvarnim kazalom pod imenom „Katoliška
dogmatika in etika“ Cena K 530.

Končnik-Fon, **Deutsches Lesebuch** für die
erste Klasse slowenischer und slowenisch-
utraquistischer Mittelschulen u. verwand-
ter Lehranstalten. Preis geb. K 3—

Pajk Milan, **Zemljepis za srednje šole**, I. del;
vez. K 180.

Brinar Josip, **Zgodovina za meščanske šole**,
z 21 slikami vez. K 220

Tominšek, dr. Josip, **Grška slovnica**; vez.
K 3—.

Tominšek dr. Josip, **Grška vadnica**; vez. K 350.
Stroj Alojzij, **Liturgika**. Nauk o bogočastnih
obredih sv. Katoliške cerkve s 40 slikami;
vez. K 140.

Mazi, **Geometrijski nazorni nauk** za prvi
razred srednjih šol; vez. K 1—.

Mazi, **Geometrija** za drugi razred srednjih
šol; vez. K 280.

Mazi, **Geometrija** za tretji razred srednjih
šol; cena se naznani pozneje.

Matek-Jos. Mazi, **Geometrija** za četrti in
peti gimnazij. razred, v platno vez. K 330

Mazi, **Osnovni pojmi poševne in pravokotne
projekcije**; 29 slik. K —60.

Matek, **Geometrija** za šesti, sedmi in osmi
gimnazijski razred; vez. K 3—

Matek, **Aritmetika in algebra** za četrti in
peti gimnazij. razred; v platno vez. K 320.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in Algebra** za
šesti, sedmi in osmi gimnazijski razred,
v platno vez. K 280.

Družovič, **Lira** I. del. Srednješolska pesma-
rica. Cena K 170, vezana K 220.

Matek-Zupančič, **Geometrija** za višje razrede
realk. K 530.

Matek-Zupančič, **Aritmetika in Algebra** za
višje razrede realk; vez. K 530.

Juvančič, **Učna knjiga francoskega jezika**;
za srednje in njim sorodne šole. I. del
platno vezan K 250 II. del s slikami in
načrtom Pariza platno vezan K 3—.

Jeršinič, **Salustijev komentar**, (Bellum
Jugurthinum) K —60.

Novak, **Slovenska stenografija**, I. del. Ko-
respondenčno pismo; broš. K 3—.

Novak, **Slovenska stenografija**, II. del. De-
batno pismo; broš. K 240.

Baebler, **Kemija in mineralogija** za četrti
razred realk in za sorodne šole. K 3—.

Dokler, **Slovarček** k izbranim Ovidijevim
pesmim Sedlmayerjeve izdaje; vez. K 190.

Dokler, **Komentar** k Ciceronovim govorom
proti Katilini; broš. K —60.

Jeršinič, **Livijev komentar**; broš. K —60.

Koritnik, **Slovarček** k I, II. in III. spevu
Ilijade; broš. K —80.

Jerovšek, **Besede in rekla**, namenjene učen-
cem, ki se pripravljajo na čitanje sedme
knjige Herodotovih zgodovin. raziskanj.
K 1—.

Južnič, **Slovarček** k I. in II. knjigi Vergilove
Eneide in k izbranim pesmim iz „Geor-
gica“ in „Bucolica“. K 1—.

Grafenauer, **Zgodovina novejšega sloven-
skega slovstva** I. del. Od Pohlina do Pre-
šerna K 2—, kart. K 250, platno K 280.

II. del. Doba narodnega prebujenja (1848—
1868). K 620, platno K 720.

Breznik, **Slovenske besede v slovenščini**
K —80.

Grafenauer, **Iz Kastelčeve zapuščine**. Roko-
pisi Prešernovi, Kastelčevi in drugi. K 3—

Podlesnik, **Knjigovodstvo**. I. del; vez. K 320.

Podlesnik, **Knjigovodstvo**. II. del; vez. K 620.

Foerster, **Cantica sacra**. I. del. Cerkvena
pesmarica za moški ali ženski zbor (če-
tveroglas.). K 240. Ta pesmarica je skrajno
potrebna za vse one učne zavode, kjer se
vrši skupna šolska sv. maša.

Tominšek, **Ajdovski gradec** K —30.

Ušeničnik, **Sociologija**. Cena K 850, vez.
K 1080.

Medved, **Poezije**. I. del, K 380 vez. K 5—.

Medved, **Poezije**. II. del, K 4—, vez. K 540.

Leposlovna knjižnica:

I. zvezek: Bourget-Kalan: **Razporoka**. Ro-
man. K 2—, vez. K 3—

II. zvezek: Turgenjev Sergijevič, **Stepni kralj**
Lear. Povest. Stepnjak. — Jurca, **Hiša ob**
Volgi. K 120, vez. K 220.

III. zvezek: Virant. — Prus. **Straža**. Povest.
K 240, vez. K 340.

IV. zvezek: Dostojevskij. — Levstik. **Poni-
žani in razžaljeni**. Roman v štirih delih
in z epilogo. K 3—, vez. K 420

V. zvezek: Taras Sevčenko. — Abr. **Kobzar**.
Izbrane pesmi. Z zgodovinskim pregledom
Ukrajine in pesnikovim življenjepisom.
K 240, vez. K. 360.

VI. zvezek: Champol. — Levstik, **Mož Si-
mone**. Roman. K 190, vez. K 3—.

VII. zvezek: Taras Sevčenko. Abram. **Haj-
damaki**. Poem z zgodovinskim uvodom o
hajdamaščini. (Kobzar II. del.) Broširano
K 150. (VI. in VII. zvezek skupno K 340,
vez. K 450.) — Ima iste vrline kakor
Kobzar.

VIII. zvezek: Sheehan. — Bregar. **Dolina krvi**.
(Glenanaar.) Povest iz irskega življenja.
K 420, vez. K 580.

IX. zvezek: Dickens-Cankar. **Povest o dveh**
mestih K 550 vezano K 650.

Medved, **Kacijanar**. Tragedija v petih de-
janjih. K 140, vezano K 240.

Ljubljana, Kažipot s pridejanim načrtom
K 120.

Načrt Ljubljane. dvobarvni tisk K —30.

Isti v petih barvah K —50.

**Razen teh so na razpolago seveda tudi vse druge predpisane šolske knjige tujih zalog. Zaznamke predpisanih
šolskih knjig za posamezne učne zavode oddajamo brezplačno.**

Katoliška Bukvarna v Ljubljani s podružnico „Knjigarne Ilirija“, prej Karol Florian v Kranju.

Gospodarstvo.

O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o porabi čistih drož pri pridelovanju vina.

Spisal ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko, ing. chem. J. Turk.

Uvod.

Znano bi utegnili biti že splošno, da sedanji položaj vinarstva ni ravno preugoden. Ako je letina dobra in vinski pridelek obilen, potem vino navadno nima cene in se ga že zaradi tega ne izplačuje pridelovati. Če pa je vinska letina slaba, potem je premalo vina, da bi se dalo izkupati kaj prida iz njega. V obeh slučajih je torej gnotni uspeh vinarstva eno in isti in se z velikim trudom in delom, ki ju zahteva trtoraja, niti primerjati ne da. Prezreti pa se ne sme tudi težavnega boja, ki ga bje za svoj obstanek vinarstvo z žganjarstvom in pivovarstvom in povrh tega še protialkoholnega gibanja, ki ga mora zmagovati. Vse to so prav slabi upi vinarstva za bodočnost in to še zlasti zatagadelj, ker na izboljšanje svojega položaja niti misliti ne sme; pač pa mora računati vinogradnik z dejstvom, da se bo z vedno večjim pomanjkanjem delavske sile in z naraščajočo občo draginjo še izdatno poslabšal njegov položaj.

Zato pa bi bilo jako nespametno, ako bi delali na to, da se vinogradništvo razširi in da se povečajo že obstoječi vinogradi. Naša skrb mora marveč biti, da se bodo v obstoječih vinogradih, v kolikor se dajo le-ti ohraniti in dobičkanosno uravnati, pridelovali boljši od dosedanjih vinskih pridelkov, ki so zaradi svoje višje cene v stanu poplačati in povrniti vinogradniku trud. V dosego tega namena pa je potrebno, da se vinogradnik temeljito pouči o bistvu alkoholnega vrenja ter seznanji z modernimi sredstvi, s pomočjo katerih se da to vrenje pravilno in čisto uravnati. Naslednje poljudno pisane vrstice naj služijo torej v tem oziru za razvedbo in naj obenem nekoliko pojasnijo to za umno vinarstvo zelo važno vprašanje.

Iz zgodovine alkoholnega vrenja.

Izkušnje o pojavih vrenja so prastare, ker se je že od nekdaj opazovalo, da se vinski, sadni ali pa jagodni mošt, ako je sam sebi prepuščen v posodi, prav kmalu in temeljito izpremenil in da tako postane iz njega opojna pijača. Zato pa so vsi kulturni narodi poznali najrazličnejše opojne pijače. Po različnosti svojih šeg in navad, po načinu življenja ter primerno kraju in podnebjju so se ti narodi udajali raznim naslajam in so častili zdaj eno, zdaj drugo teh opojnih pijač. Pri nas v Evropi pa je veljalo vino za najzlahotnejšo opojno pijačo in še danes se posveča vinski trti, ki ga rodi, največjo pozornost in skrb.

Kljub temu pa, da so bile opojne pijače od pamtvekov znane po vsem kulturnem svetu, je pravilno pojmovanje tega, kar se pri kipelem postopku vrši, prodrlo šele v najnovejšem času do spoznanja. Pojavili so se sicer zdaj tu, zdaj tam v raznih dobah učeni možje, ki so izkušali pravilno tolmačiti kipele postopek. Vendar pa se je šele Cagniardu Latouru, Schwannu in Kützingu posrečilo razumevanje alkoholnega vretja spraviti na pravi tir. Na podlagi svojih opazovanj, ki so jih napravili istočasno in neodvisno drug od drugega koncem tridesetih let pretečenega veka, so spoznali ti učeni možje, da je kipele postopek proces vitaličnega izvora in da ga torej povzročajo živeče stvari. To odkritje pa ni imelo uspeha, ker je med tem ustanovitelj kmetijske kemije Justus pl. Liebig sam ugotovil novo teorijo o kipelem postopku ter ji s svojo mogočno avtoriteto pripomogel do velike valjave. Na podlagi te teorije so se sicer smatrali droži za vzrok alkoholnega vrenja, toda z domnevkam, da predstavljajo le neko dušikovo organsko telo (zakvasce), ki svoj razkroj prenaša na sladkor ter ga raztvorja. O drožeh kot živih stvareh pa v Liebigovi teoriji ni bilo niti govora, kakor da bi med vrenjem in življenjem drož ne bilo nikakršne vezi. Potreba je bilo torej moža, kakršen je bil veliki francoski raziskovalec Louis Pasteur, da se je prišlo na čisto z dotlej vladajočimi zmešnjavami v nazorih o kipelem postopku. Opiraje se na izredno znanje iz kemije, rastlinske fiziologije in mikroskopije, je ta duševni velikan posvetil z lučjo svojega bistrega duha v to temno stran naravoslovnega raziskovanja. V svojem poročilu, ki ga je leta 1860 predložil pariški akademiji, je na podlagi točnih opazovanj in natančnih poizkusov doprinesel neovrgljiv dokaz, da povzročajo vse kipele postopke nizki organizmi in da so buditelke alkoholnega vrenja

droži. To velikansko odkritje Pasteurjevo pa je dobilo praktično veljavo šele potem, ko je Emil Kristijan Hansen iz Kodanja izvedel okoli osemdesetih let pretečenega veka svoja važna preiskovanja. Temu učnjaku je bilo namreč dano osamiti posamezne buditelce vrenja ter jih preizkusiti na njih posebnosti, način življenja in delovanja. S tako dobljenimi in preizkušenimi čistorejnimi drožmi je bila dana podlaga za nadaljni razvoj kipele obrti, ki se je vsled tega tako mogočno razvilo, kakor bi se ne bilo poprej nikdar pričakovalo. S tem pa je biologično raziskovanje poseglo tudi v vinarstvo in si je je popolnoma osvojilo. (Dalje.)

Sprejmeta se

dua učenca

za galanterijsko trgovino v Ljubljani, najraje kmetijskih staršev, event. tudi s hrano in stanovanjem. — Ponudbe pismeno pod »A F 100« poštno ležeče. 2707

Hiša na prodaj

enonadstropna na Vrhniki na zelo prometnem kraju sredi trga, pripravna za vsako obrt. Pred hišo vrt za zelenjavo ter jako veliko dvorišče. Hiša je pripravna za kakoga duhovnika ker je blizu cerkve. Proda se zaradi preselitve. Cena 13.000 K. Več pove gospa Terezija Košir, Vrhnika št. 113. 2599 3

Odvetnik

Dr. Ivo Novak

naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Gorici, ulica Caserma št. 7, I. nadstropje.

Krompir

brezhiben, lep ter prebran kupuje v vsaki množini tvrdka

Iv. A. Hartmann nasl.

A. Tomažič,

Ljubljana, Marije Terezije cesta.

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole v najnovejših odobrenih izdajah, kakor tudi vse druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah priporoča

2708 10

Lav. Schwentner,

knjigotržec v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3.

Turdka Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ul. 9

— priporoča svojo velikansko zalogo —

oblek za gospode in dečke.

Mične novosti v konfekciji za dame.

Solidna postrežba.

2734

Nizke cene.

Izborne, preizkušene in od šolskih oblastev priporočene in dovoljene

peči za šole

in za privatna stanovanja izvirne Meidingerjeve štedilne peči »HELION«

dobavlja najbolje

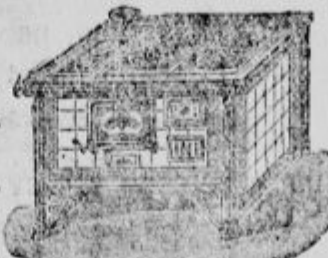
Prva hořoviška tovarna za special. peči in parilnike za krmo, livarna in izdelovalnica emajlov

Oton Hofmann v Moravici. Kraljev. Češka.

Ceniki na zahtevo zastopni. Solidni zastopniki se iščejo.

Moderna štedilna ognjišča

pralni stroji, likalniki za perilo, sloviti brzoparilniki za krmo, univers. Schneiderjeve peči (patent. Virk) kakor tudi različne potrebščine za stavbe

Važno za vinogradnike.

VINSKE SODE

več sto komadov, prav močne in zdrave, iz hrastovega lesa, od 400 do 800 litrov, se dobijo po prav nizkih cenah pri 2257

M. Rosner & Co. Ljubljana.

Važno za vinske trgovce.

Žaga

z vodno silo in tovarna za umetno in stavbinsko mizarstvo se da takoj v najem. Vse leži blizu trga in kolodvora. Več pove Fr. Hanzmann, Guštanj, Koroško. 2781

Mesečna soba

s posebnim vhodom, se takoj odda v **Franciščanski ul. 2, II. stopnjice desno III. nadstropje, (Hotel Union).** 2769

SODI

dobro ohranjeni, stari in novi so na prodaj pri **J. Buggenig, Cesta na Rudolfovo železnico 5, Ljubljana.** 2776

Stalni krajevni agenti

zmožni nemškega jezika se sprejmo ali nastavijo s stalno plačo za prodajo v Avstro-Ogrski dovoljenih srečk. Ponudbe pod »Merkur«, Brno, Nova ul. 20.

Primerne službe išče

kurjač in strojnik

Dosedaj je z dobrim uspehom opravljal večletno službo pri lokomobilih. Nastop po dogovoru. Naslov pove uprava »Slovenca«. 2706

Finega špirta po tovarniški ceni.

M. Rosner & Co.

veležganjarna sadja, Ljubljana

priporoča v svoji lastni žganjarni 2258 kuhano

Slivovko

Tropinovec

Brinjevec

Hruševac

Vinsko žganje

V zanesljivih kakovostih oddaja v množinah od 25 litrov naprej.

Finega špirta po tovarniški ceni.

Hiša na prodaj

pred kratkim nova, enonadstropna, s 6 stanovanji, ki se dajo izpremeniti v tri večja stanovanja, v lepem in mirnem kraju, 10 minut od Ljubljane. — Prijeten bi bil ta prostor za kake letovčiarje.

Naslov se izve pri upravi lista pod šifro 1000 osredovalci izključeni. 2562 (6)

Telefon šte. 16.

157

Telefon šte. 16.

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Stavbeno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbenotehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbena in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpečih in v Opatiji. Priporoča se za stavbena dela vsake vrste.

Jecljanje odstranja v vseh slučajih Jecljanje

Eduard Ledel specialist za odpravo zaprek pri govoru, DUNAJ III. Strohgassee šte. 18.

Dne 17. in 18. t.m. se bo sprejemalo od 9. do 12. in od 3. do 6 ure v Ljubljani, v Hotelu »Union« prijave za zdravljenje jecljajočih in drugih oseb, ki težko govorijo. 2746

MARIJA SATTNER

Ljubljana, Dunajska cesta 19, II. stop., II. nadstr. (Medljatova hiša).

se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priprosto in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezanju. — Izdeluje tudi

bandera in baldahine

ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristinega platna. — Vporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. — Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

6239

Vse

na tukajšnjih in na zunanjih učnih zavodih vpeljane

šolske knjige

v predpisanih izdajah v veliki množini vedno v zalogi

v trgovini s knjigami in muzikalijami

Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Kongresni trg šte. 2.

Seznami učnih knjig se dobivajo zastonj.

2694 10

SINGER "66"

Šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana Kranj Kočevje Novo mesto
Sv. Petra cesta 4. Glavni trg 53. Glavni trg 79. Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželeno pojasnilo; vzorci za vezanje, krpanje in šivanje zastonj in franko.

J. KRAJEC nasl. v Rudolfovem

tiskarna, knjigoveznica, knjigarna in prodajalna

najtoplejše priporoča svoje podjetje naklonjenosti prečastite duhovščine in slavnega občinstva, posebno na Dolenjskem.

Tiskarna

je opremljena moderno ter izvršuje točno, lično in cenó vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadnega enobarvnega do finega večbarvnega tiska, kakor: literarna dela, brošure, šolska in društvena poročila, cerkvene, šolske, občinske, posojilnične, užitninske in vsakovrstne druge tiskovine itd. — Vse te tiskovine ima tiskarna tudi vedno v zalogi.

Knjigoveznica

je prav dobro urejena ter zmožna tekmovati z velikimi knjigoveznicami. Sprejema v vezavo vsakovrstne knjige, molitvenike, zapisnike itd. ter rabi v to le najboljše blago. Odlikuje se njeno delo po izredni ličnosti, solidnosti in trpežnosti, kar dokazuje več zelo laskavih pohvalnih pisem Šolske knjižnice, izobraževalna društva in sploh naročila v večji množini dobijo primeren popust. — Tudi galanterijska dela se izvršujejo v popolno zadovoljnost.

Knjigarna

ima veliko lastno zalogo knjig kakor tudi veliko izbiro leposlovnih, poučnih in zabavnih knjig ter molitvenikov. —

Zaloga šolskih knjig. — Iz lastne zaloge se posebno priporočajo:

Spisi Krištofa Smida. Najbolj priporočljivo berilo za mladino. Do sedaj je izšlo 15 zvezkov. Nadaljni novi zvezki so v tisku Narodna biblioteka. Posebno priporočljiva za društvene knjižnice. Do sedaj je izšlo 60 zvezkov po 30 vin. Na splošno zahtevanje se bode Narodna biblioteka nadaljevala v kratkem; na razpolago je obilno krasnih rokopisov.

Tisoč in ena noč; pravljice iz jutrovih dežel; obsega 51 snopičev po 40 vin.

Pas sv. Jožefa, lično vezan K 1'40. — **Šmarnice,** premišljevanje o Srcu Marije, napisal + P. Ladislav Hrovat, vezana knjižica K 1'80. — **Mati Božja Bistriška,** kratek popis bistrške božje poti, spisal + P. Lad. Hrovat, cena samo 20 vin.

Pri večjem naročilu lastnih knjig primeren popust.

Prodajalna

z vsakovrstnim papirjem, pisarniškimi in šolskimi potrebščinami ter z najrazličnejšimi predmeti kot primerna darila ob vsaki priliki, izpopolni

J. Krajec nasl. v Novem mestu

do celega tako, da je zmožno vse svoje p. n. odjemalce v vsakem oziru popolnoma zadovoljiti.